"PROLETAREC" JE DELAVSKI LIST ZA MISLEČE ČITATELJE

PROLETAREC

Official Organ Yugoslav Federation, S. P. — — Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

— GLASILO — PROSVETNE MATICE J. S. Z.

ŠT. — NO. 1585. Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1878 CHICAGO, ILL., 26. JANUARJA (January 26), 1938. Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave. LETO—VOL. XXXIII.

EKONOMSKI "ROJALISTI" DOBILI PRIZNANJE

SISTEM, KI JE POVZROČIL GORJE MILIJONOM, SPET VABLJEN NA SODELOVANJE

Borba med CIO in AFL baje vzrok, da Roosevelt "flirta" s kapitalisti

Prizadevanja za konstruktiven sporazum v ameriškem delavskem gibanju se nadaljujejo

Predsednik Roosevelt je dolgo robantil proti vsem, o katerih je smatral, da so največ krivi ekonomske panike, ki je začela dobivati svoj zamah s krahom na newyorški borzi leta 1929 in je zdaj nikakor ni mogoče odpoditi. Predsednik je ostro grajal "menjalce denarja" in ob vsaki priliki kritiziral industrialne in finančne barone, katere je nazival za "ekonomske rojaliste".

Okret "na desno"

Ko pa se je prošlo jesen kriza spet poostrila, je začel Roosevelt premišljevati, kaj naj stori, kajti ljudstvo od njega pričakuje več kakor pa le lepo zveneče govore po radiu. Tri leta obljubovanja je bilo zadosti tudi zanj, četudi pravi — in po pravici — da so razmere pod njim veliko boljše kakor so bile ob postanku krize pod Hoovrom. Roosevelt še vedno zatrjuje, da dokler bo on predsednik, ne sme nihče, ki je v potrebi, trpeti glad. Relifna akcija je bila pod sedanjo administracijo upeljana kot je v taki meri doslej še nikoli nismo poznali, in baš ta pomoč bednim milijonom je ob enem rešila "ekonomske rojaliste" in njihove milijardne imovine!

Napačno dana pomoč

V tem listu smo že neštetokrat poudarili, da bi bil Roosevelt ob prevzemu administracije l. 1933 lahko prevzel tudi banke in jih podržavil. Vse ljudstvo bi mu to odobravalo. Namesto tega je banke le "reformiral". Okrepil jih je s posojili, slabe denarne zavode pa pustil na cedilu. Ako bi bil združil vse v eno bančno ustanovo, bi za revno ljudstvo ne bilo izgub, ker bi jim bile vloge lahko vsaj brezobrestno povrnjene. Namesto tega pa je bankam pomagal tako, da je bankirjem koristil, in ob enem jih je kajpada ostro kritiziral ter jih nazival z žaljivimi imeni. Enako je pomagal industrialcem, magnatom zavarovalninskih družb, železnic itd. Ko hitro pa so se opomogli, so udarili po "new dealu", ki jim je pomagal iz brezdna finančne zmede.

Naval na dobrotnika

Podvzeli so ljuto kampanjo, da diskreditirajo administracijo, kateri se bi morali po pravici imoviti sloji rajše zahvaliti, ker jim je obvarovala njihov izkoriščevalni gospodarski red. Roosevelt, ki je veliko obljuboval, je bil v tem boju zelo skromen. Po eni strani je izkoriščevalce kritiziral in jih svaril, po drugi pa jih je protežiral. Z izjemnimi zakoni je rešil sistem kakršen je bil tik ob nastopu svoje službe. Ko so te postave izvršile svoj namen, jih je vrhovno sodišče večinoma razveljavilo in "svoboda" je spet toliko svobodna kakor pod Hoovrom. Ampak le za izkoriščevalce.

Roosevelt je sicer skušal rešiti nekaj svojega new deala in v ta namen celo sklical zadnjo jesen kongres k izrednemu zasedanju. Zborovanje je bilo fiasko. In to v vsakem oziru.

Večina kongresa proti ljudstvu

Prav tako je fiasko sedanje redno zasedanje zveznega kongresa. Le mala skupina njegovih članov se briga še za kaj drugega kakor za svoje osebne koristi. Zelo navdušeni pa so v akcijah za zaviranje večine takih predlog, ki bi napredku te dežele res pomagale.

Dobro, si je mislil Roosevelt, ker je temu tako, mi ne preostaja drugega, kot obrniti se za sodelovanje na kapitaliste, kajti moja stranka in moja večina v kongresu me je pustila na cedilu.

Zato je začel vabiti na posvetovanja "ekonomske rojaliste" vseh vrst, kar jih poznamo v tej deželi. Iz njihovih izjav je razvidno, da so se s predsednikom pobotali in sklenili v bodoče "sodelovati".

Sodelovanje — komu v korist?

Taka "harmonija" je mogoča le, ako se je Roosevelt podal in sklenil mir z "ekonomskimi rojalisti". Izgleda, da je to vsaj navidezno storil. Čemu?

Pravijo, da radi boja med CIO in AFL. Bratomorni boj med unijami ga baje vznemir-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Posledice fašističnega "junaštva"

V zadnjih napadih fašističnih (nemških in italijanskih) letalcev na Madrid, Valencijo in Barcelono je bilo poleg žensk in moških ubitih zelo veliko otrok. Na sliki so otroci, ki so bili ubiti vsi v eni hiši. Bomba, ki so jo vrgli na šolo, je tudi dobro učinkovala. (Slika mater, ki plakajo za temi svojimi malčki, je na 2. strani.)

SLOVENSKE PODPORNE JEDNOTE IN ZVEZE VSE NAPREDOVALE

Znatna okrepitev smrtninskih skladov

Iz poročil v glasilih slovenskih podpornih organizacij je razvidno, da so lani vse napredovale, posebno finančno.

Solventnost SSPZ je **119.52%** ali višja ko kdaj prej, kot pravi njen tajnik. Piše tudi, da je dobila lani mnogo novih članov.

To njeno stanje je v glavnem posledica nove lestvice plačevanja v posmrtninski sklad. Mnoge organizacije so si ohranile dobro solventnost tudi vsled zmanjšanja obveznosti, kar je v resnici zasluga onih, ki so morali v letih krize odstopiti. Teh je bilo tisoče. Vse podporne organizacije so vsled krize več ali manj izgubile tudi v raznih investicijah.

JSKJ se ponaša, da je zelo napredovala v mladinskem oddelku. Pravi tudi, da je utrpela izmed vseh večjih organizacij najmanj izgub.

KSKJ pravi, da je dobila v zadnji kampanji v oba oddelka 2185 novih članov. Letos bo v Jolietu zidala svoj novi urad. Kakšen je bil v imovini in članstvu lani njen resnični napredek, še ni bilo objavljeno. Običaj v reklamnih oznanilih namreč je, da se navaja le število novopristoplih, ne pa število onih, ki odstopijo ali umrjejo. Tudi izgub večinoma ne navajajo. Podatke o izgubah mislim, da navaja v svojih zapiskih vsakega pol leta najbolj točno SNPJ.

Glasilo KSKJ v izdaji z dne 19. jan. priznava, da mladinski oddelek tudi pri nji zelo nazaduje. Ponaša se pa, da šteje KSKJ zdaj že 35,574 članov, kar pa je le približno toliko kot jih je imela leta 1934. V mladinskem oddelku je v tej dobi nazadovala za par tisoč članov. Porodna kontrola je torej tudi med katoliškimi Slovenci postala jako občutna.

SNPJ beleži lani znaten napredek v članstvu odraslega oddelka, nazadovala pa je v mladinskem. Le malokatera še napreduje, ker je naraščaj med tu rojenimi zakonci manjši, kakor pa je bil naraščaj njih priseljenih staršev.

SDZ v Clevelandu ima svoj denar investiran večinoma v posojilih na hiše in na cerkev Sv. Vida. Pravi, da je imela visoke stroške s hišami, katere je morala prevzeti v času depresije, da pa je finančno vzlic vsemu neomajana. Vsled raznih vzrokov je nastal spor med večino njenega glavnega odbora in njenim glasilom "Ameriško Domovino".

JPZ Sloga v Milwaukeeju ima istotako skoro vso imovino v posojilih na posestva in njen tajnik pravi, da je finančno bolj trdna kot je bila prej. Kaj posebne agitacije že dolgo ne vodi.

ZSZ (s sedežem v Denverju) istotako izjavlja, da napreduje. Nekaj društev ima tudi v srednjezapadnih državah in enega v Ohiu. Del članov njenega glavnega odbora je iz vzhodnih držav.

Resnično stanje vseh ter organizacij je razvidno le kadar objavijo poročila, katera so merodajna za zavarovalninske komisarje in pa poročila, ki jih pošiljajo zvezi bratskih organizacij v statistične svrhe.

Poleg teh je še par drugih slovenskih podpornih zvez, n. pr. SHZ v Calumetu in DSD v Jolietu. Konvencija SHZ je svoječasno sklenila, da se naj prične njen glavni odbor pogajati za pridružitev k Hrvatski Bratski Zajednici. Sklepa se ni izvršilo. SHZ ima člane v Michiganu in Minnesoti.

Zmeda in vojna nevarnost preti svetu z vseh koncev in krajev

Francija vsaj začasno rešila politično krizo. Japonska se ne more umakniti. Sovjetska Unija pripravljena na udar

Italijanska intervencija v Španiji je spet jako pojačana. Mussolini vztraja, da zmaga v Španiji mora biti njegova — ali pa naj Francija in Anglija ter njene zaveznice riskirajo vojno. Fašisti v Španiji vodijo zdaj vojno izključno s tujo pomočjo. Sami bi bili že davno poraženi.

Francija je začasno rešila politično krizo, ki pa je resnično le začasna rešitev. Ljudska fronta je za enkrat hiša iz kart. Socialistični vodja Leon Blum jo skuša rešiti z obsežnejšo ljudsko fronto, ki pa bi se imenovala "domovinska fronta". Vključevala naj bi vse demokratične stranke, in komuniste, izključevala pa rojaliste in fašiste, ki pa so v Franciji zdaj eno in isto.

Ministrska kriza v Franciji bi se prejkone vlekla še nekaj časa. Ampak francoski poslanik v Berlinu je Francozom zaupno sporočil, da se igrajo z ognjem, kajti ko hitro se v Franciji prične kakšen kavs, sličen civilni vojni v Španiji, bo posredoval Hitler in ob enem si osvojil francoske kolonije, ter Alzacijo in Loreno. To je pomagalo. Noben francoski časopis ni, po sporazumnem dogovoru, pisal o teh "odkritjih". Nova vlada je bila sestavljena in dobila zaupnico kot še malokatera francoska vlada v mirnem času.

Japonska se je sprijaznila z dejstvom, da njena "kazenska" ekspedicija na Kitajsko v resnici ni postala to kar je vlada pričakovala, ampak se razvila v pravo vojno. Zdaj se Japonska že zaradi časti iz Kitajske ne more več umakniti, razen ako se jo porazi. Kitajci je kajpada ne bodo premagali. Ampak lahko jo izčrpajo, in ob enem še bolj tudi samega sebe. Vojna na Kitajskem je resnična vojna in v Tokiu trdijo, da je v nji izgubilo življenje že približno milijon Kitajcev.

Zapletljaji v kitajskih industrijskih mestih med japonskimi militaristi in zastopniki kapitalizma Zed. držav ter evropskih dežel se množe. Posebno med Anglijo in Japonsko ter med Francijo in Japonsko.

Sovjetska Unija nima vzroka, da se bi šla tepsti z Japonci v korist prej omenjenih velesil, toda bo prejkone vseeno morala poseči v japonsko-kitajski konflikt, ker je v njemu prizadeta na svoj način prav tako, kakor so prizadete Francija, Anglija in Zed. države. Ako Japonska premaga na Kitajskem ameriški in evropski imperializem, bo postala tako arogantna — posebno njena militaristična kasta — da bo imela USSR opravka z njo pozneje. Namreč, načrt japonskih imperialistov določa izriniti Rusijo iz Azije. Torej kdo naj prvi udari? In kdaj? Rusija je pripravljena udariti zdaj, Japonci pa se izogibajo povzročiti pretvezo za spopad, ker bi radi najprvo opravili s Kitajci in se nato odpočili.

V Rumuniji je zadivjala protižidovska gonja. Hitlerjev nacizem je dobil v novi rumunski vladi močno zaslombo in USSR pa novo nevarnost ob svojih mejah.

Poljska cinca. Boji se Rusije in njena vlada flirta z vsemi, ki so proti Moskvi. Odprto si doslej ni upala še nikamor.

Jugoslavija se sistematično nagiba k tečaju Rim-Berlin. Francoski pacifistični republikanizem izgublja na vplivu. Angleška torijska vlada je udarjena s slepoto in pomaga neposredno in nenamenoma Hitlerju in Mussoliniju, posredno pa fašistom v Španiji in reakciji kjerkoli more. Boji se namreč "komunizma".

Svetovni položaj je torej jako zaostren. Kapitalizem se iz te pajčevine ne bo nikdar več srečno in zdravo izmotal.

KONVENCIJA UNIJE PREMOGARJEV

Delegati 35. konvencije United Mine Workers of America so se ta teden zbrali, da razpravljajo o položaju in predvsem seveda o problemih, ki se tičejo ameriških premogarjev. Naloga je resna, kajti skoro nbena stroka ni toliko prizadeta vsled vsakojakih sprememb in krize, kot premogarska, pri čemer trpe premogarji in njihove družine.

Prispevali so pol milijona dolarjev, da je bil izvoljen new deal. Prispevali so stotisočake v kampanji za industrialne unije. In to — pomnite — premogarji, ki ne zaslužijo povprečno niti po $20 na teden!

Pričakovali so boljših rezultatov. Ni jih bilo, dasi so jih vredni, kajti ni je unije in stroke delavcev v tej deželi, ki bi bila toliko na fronti, in toliko žrtvovala, kakor premogarji.

Elektrizacija v USSR

Sovjetska Rusija je zgradila v poslednjih 15 letih ogromne elektrarne — in za njih pogon uporablja večinoma vodno silo. Zdaj gradi nadaljnih 18. Električnega toka producira danes sedemnajstkrat več, kakor ga je bilo produciranega l. 1913 pod carizmom. To je napredek. Ampak ne še v primeri z nekaterimi kapitalističnimi deželami, na primer z Zed. državami, kjer se uporablja elektriko za razne pogone že skoro v vsaki družini, ampak je v Rusiji napredek zato, ker je bila primitivna in njeno ljudstvo skrajno bedno, industrija pa je uporabljala takrat največ parni pogon. Zgraditi take elektrarne širom dežele kakor jih ima sedaj, pa je resnično uspeh, ki bo imel za ljudstvo pravo vrednost šele ko se razvije industrija v toliko, da bo lahko producirala dovolj potrebščin za udobnost vsega prebivalstva, na primer likalnike, čistilnike podov, male in velike električne peči, električne zdravstvene predmete itd. Saj je teh reči že nešteto iznajdenih. Danes služijo nove sovjetske elektrarne največ težki industriji, za razsvetljavo mest, obratovanju cestnih železnic itd., v privatne domove in na kmetije pa se jo šele napeljuje.

Upravičena skrb

Belopoltne imperialiste skrbi, kaj bo z njihovimi interesi v Aziji, ako "rumeni" (japonski) imperialisti res izvrše svojo pretnjo in izženejo bele iz Azije.

Reakcionarne oblasti po vsem svetu enako tiranske

Nova vlada v Rumuniji ne preganja samo Žide, ampak je prepovedala rabo ruskega in vsakega drugega nerumunskega jezika v javnem občevanju. Vsled reakcionarnih naredb in šikan se je sovjetski poslanik v Bukarešti ujezil in svoji vladi v Moskvi sporočil, da naj ga odpokliče, ker je njegovo nadaljne bivanje v Rumuniji v sedanjih okoliščinah brez smisla.

V Chicagu je policija prepovedala film, ki prikazuje življenje v Nemčiji. Policijski cenzorji, ki jih kontrolira administracija demokratskega župana Kellyja, so svojo bedasto prepoved utemeljevali z argumentom, da take slike nete mržnje med narodi in hujskajo ljudstvo ene dežele proti drugi. Na nešteto zahtev so morali cenzorji svojo prepoved umaknitī in film je bil končno dovoljen. Izstriženi so iz njega le nekateri prizori, da je ostal "volk sit in koza cela".

Poljska vlada je prepovedala film, ki prikazuje napad na potop ameriške topničarke, ki so jo bombardirali japonski letalci. Poljski uradni list "Gazeta Poljska" je to reakcionarno odredbo utemeljil z razlogom, da bi film "Panay", kakor se je imenovala potopljena ameriška vojna ladja, lahko napravil v japonski javnosti proti Poljski slabo razpoloženje. Ker pa je Poljska prijateljica Japonske, nima vzroka, da bi dobre odnošaje z njo s čemerkoli uhlajevala.

V resnici je poljska vlada s prepovedjo filma le dokazala, da je tudi ona v tajnem paktu "proti komunizmu", ki so ga javno sklenile Nemčija, Italija in Japonska.

V "osvobojenih" teritorijih severne Kitajske so Japonci pribili na raznih javnih prostorih skrinjice s pozivom, da naj vsak Kitajec, ki ima kako dobro priporočilo ali kritiko izrazi svoje misli na papirju in ga vrže v te nabiralnike. Izkazalo pa se je, da se jih upotreblja le za tajne denuncijacije. Bedasti maščevalci tožijo na ta tajen način tiste Kitajce, na katere so jezni, da so komunisti in da hujskajo proti Japonski. Nekega čisto nedolžnega Kitajca, ki je bil na ta zavratni način deunuciran, so japonski vojaki brez zaslišanja vlekli na cesto, ga vklenili, v roke pa mu potisnili napis, na katerem je zmerjal samega sebe, da je on zaničevanja vreden lopov, komunist in sovražnik Japonske ter svoje domovine. Na vrat pa so mu obesili napis "kriminalec". Tako opremljenega so ga vodili po ulicah v strah drugim "prevratnežem" in v zasmeh prebivalstvu.

POMAGAJTE ŠIRITI DOBRO SOCIALNO LITERATURO!

Štiri letošnje knjige, ki jih je izdala Cankarjeva družba, dobite za $1.25. Poštnino plačamo mi Nudijo vam obilo razvedrila in dobrega pouka

Ameriški družinski koledar letnik 1938 je bil sprejet v vseh naselbinah z največjim zadovoljstvom. Vsi, ki nam pišejo o njemu, so mnenja, da je po vsebini in opremi eden najboljših, kar smo jih izdali v zadnjih 24 letih. Milan Medvešek pravi v Prosveti, da ima ta koledar prvenstvo na polju slovenske književnosti v Ameriki.

Knjige Cankarjeve družbe in koledar razpošilja Proletarčeva knjigarna. Ako jih še nimate, jih naročite čimprej. Ne bo vam žal!

V TEJ ŠTEVILKI

Čitajte v tej številki članek na drugi strani v prvima dvema kolonama o raznoličnosti civilne vojne v Španiji.

Zanimivi so komentarji. Priobčeni so spet v tej izdaji, ravno tako so interesantne notice iz Jugoslavije. Upravnik Pogorelec priobčuje v nji razne beležke iz našega gibanja.

Na prvi strani so članki o razrednih bojih v tej deželi in o mednarodnih zapletljajih.

Zanimivo je tudi vse drugo gradivo. Kdor prične Proletarca enkrat resno čitati, ga ne bo več opustil. Priporočite ga v naročitev prijateljem in znancem.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto $3.00; za pol leta $1.75; za četrt leta $1.00.
Inozemstvo: za celo leto $3.50; za pol leta $2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor ..... Frank Zaitz.
Business Manager ..... Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager ..... Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:
United States: One Year $3.00; Six Months $1.75; Three Months $1.00.
Foreign Countries, One Year $3.50; Six Months $2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

Raznoličnost civilne vojne v Španiji

Rudolf Janhuba, ki pravi, da je prostovoljec v lojalistični armadi v Španiji, kritizira v svojem dopisu v prošli številki "Proletarca" naš članek "nesoglasja med delavskimi strujami v Španiji". Izvaja, da smo o razmerah v Španiji slabo informirani. Bolj res je, da so po navadi vojaki, ki so faktično na fronti, o dogodkih v svoji deželi in po svetu slabše poučeni, kot pa čitatelji časopisov v kaki daljni deželi.

On smatra, da v Španiji med delavskimi strujami ni resnih razprtij, in kolikor jih je, so le posledica intrig trockistov in njihovega zaveznika Larga Caballera, s katerimi pa je špansko delavstvo že temeljito pometlo. Caballero je po njegovem mnenju le še "ugasla zvezda". Kaj je vzrok? Janhuba pojasnuje, da je Caballero "ugasla zvezda" zato, ker je "poskusil razbiti enotno fronto španskega ljudstva ... in pa ker je španski narod opazil, da je Caballero podlegel kvarni politiki Velike Britanije..."

Sam Baron trdi obratno. V svojem članku "Behind the Scenes in Spain" v januarski-februarski številki "Socialist Review" pravi, da so komunisti, s sovjetsko vlado vred, pomagali Veliki Britaniji izriniti "španskega Lenina", kakor je bil že skozi vrsto let nazivan Larko Cabballero, iz španske vlade in ga potem pritirali, da je resigniral tudi kot tajnik in vodja španskih socialističnih strokovnih unij ter se umaknil v Pariz.

Članek Rudolfa Janhube, poslan "Proletarcu", je pisan stvarno. Priobčili smo ga na 4. strani (št. 1584), na kateri objavljamo razna kritična mnenja, največkrat brez komentarja, ker si tega lahko napravijo čitatelji, ki znajo misliti, vsak po svoje. V isti številki na drugi strani je priobčen naš članek "Tri sile sovjetske Unije". Ena njenih glavnih sil je propaganda. Dopisi, ki jih dobivajo slovenski časopisi v Ameriki, socialistična "Delavska Politika" v starem kraju, in drugi slovenski delavski listi iz Španije, so večinoma poslani iz biroja komunistične propagande. Za vnanji delavski tisk posluje v Parizu — ne v Španiji. V slednji stvari le napišejo, ali niti to ne. Biro v Parizu ima sam dobre dopisnike, ki situacijo v Španiji poznajo in imajo v časopisje raznih narodnosti po vsem svetu dober upogled. Članek Janhube, poslan "Proletarcu", je bil dan na pošto v Parizu, kakor vsi drugi dopisi, kar smo jih doslej prejeli iz Španije. To smo omenili že v uvodu v okvirju z naglasnim tiskom, ko smo prejeli prvi Radečanov dopis. "Proletarca" pa pošiljamo prav tem ljudem ne v Pariz, ampak na fronto v Španijo. Kajpada prihaja tudi v Pariz.

Pravijo, da mora biti pri vsaki stvari red. Komunisti so za red toliko, da kršilce kaznujejo dostikrat s smrtjo, ako in kjer imajo to moč. Tudi v propagandi imajo red. Vse gre po taktu. Vsak dopisnik mora svoje spise prirejati po navodilih. Izgleda, da vse, kar napišejo naši fantje v lojalistični Španiji, gre biroju v Pariz, kjer stvari pregledajo in jih bodisi odobre, ali prepišejo, ali pa zavržejo

Tako s svoje strani preprečujejo anarhijo. Vsi dosedanji dopisi iz Španije, kar jih je objavil Proletarec, so pisani po premišljeni metodi — ustvarjati navdušenje in graditi prestižonim, katerim je poverjeno vodstvo. Janhuba je morda inženir in kapitan Gustinčič pod izmišljenim imenom. Lahko je dopisnik Janhuba kdo v Parizu, ki sploh še ni bil na fronti v Španiji.

Caballera so komunisti hvalili leta in leta, kakor so v Zed. državah hvalili in pomagali tistim vodjem, ki so tirali frakcijski boj za razbitje Debsove stranke do skrajnosti in dosegli svoj namen. Tam so hvalili Caballera in napadali Prieta. Indalecio Prieto je danes načelnik vse obrambne lojalistične Španije. Glavno materialno pomoč mu nudi sovjetska Unija. Naravno, da morajo v španski vladi vsled ruske pomoči tudi komunisti imeti odločujočo besedo. Zahteva komunistov je "sloga". Slogo oni razumejo tako, da lahko le oni ukazujejo, drugi naj ubogajo. Ampak Indalecio Prieto se je z njimi sporazumel, da mora odločevati tudi socialistična stranka, kateri načeljuje on, in komunisti so v vladi vsled tega le podrejena skupina. Pridobili pa so si **PRVENSTVO** v propagandi in cenzuri. To je njihova glavna sila.

Še par besed o tistih ameriških socialistih, ki so bili v Španiji in učili Špance, kako si naj ustvarijo slogo in spoštujejo svobodo tiska in govora. Eden izmed prvih je bil tam Ernest Erber. Storil bi bil pametnejše, ako bi bil ostal doma, Neki socialistični klub v Chicagu, v katerem se je smatral za vodilnega člana, je padel že pred kakimi štirimi leti z dobrih sto na pet članov. Erbert se je končno izkazal za odkritega trockista in odstopil s socialistično mladinsko ligo vred, kolikor jo je bilo pod njegovim vodstvom, iz socialistične stranke. Španci — bili komunisti ali ne — so mu radi njegovih aktivnosti v Španiji, priredili na nekem banketu v Chicagu demonstracijo, ki jo je zaslužil, kakor bi jo vsakdo, ki hodi pometati pred tuje prage, na smeti pred svojim pa pozabi. V Španiji je bil tudi Sam Baron in tudi on je imel težkoče z oblastmi. Dolžile so ga, da je prišel v Španijo intrigirati v interesu trockistov. O svojih vtisih piše stvarno, dasi zelo kritično proti sedanji vladi in posebno proti stalinistom. Ampak čemu učiti sloge delavce v Španiji, tukaj v U. S. A. pa se razkosavati v več in več strujic?

Da-li je Largo Caballero res "ugasla zvezda", ne vemo. Za špansko delavsko gibanje je veliko storil in mnogo pretrpel. Zdaj vsekakor izgleda, da je izrinjen skoro na slično mesto in v slično pozicijo, kakor jo ima Leon Trocki z ozirom na sovjetsko Unijo. Vlada lojalistične Španije je zdaj trdno v rokah "zmernih" socialistov in komunistov. Pomagajo jim buržvazne republikanske stranke, kakor so pomagale Caballeru. In ako znamenja ne varajo, bo ta kombinacijski režim ostal na krmilu, razen ako ne udre v Španijo Mussolini s svojo silo še bolj in pomete z vsemi delavskimi strujami in njihovo neslogo, kakor je pomel v Italiji in Hitler v tretjem rajhu.

TUGA, KI NE BO NIKDAR POZABLJENA

Na prvi strani v tej številki je slika otrok, ki so jih v Španiji nedavno ubili Hitlerjevi in Mussoliniljevi letalci. Na gornji sliki so španske matere, ki plakajo ob trupelcih svojih malčkov. Ti dve sliki (ta in na prvi strani) sta iz Leride v Španiji. Letalci so ubili v nji 155 oseb, stotine pa je bilo ranjenih. Bombe so metali tudi na mestno šolo in ubili v nji nad 50 otrok, oziroma vse, kar jih je bilo tisti čas v nji.

KOMENTARJI

"Amerikanski Slovenec" se v uredniškem članku zgraža nad komunističnim kongresom v Franciji, ker je povabil v antifašistično fronto tudi katoliške delavske organizacije in katoličane sploh. Ne huduje se toliko radi povabila samega, ampak zato, ker bi prišli katoliški delavci s takim pristopom pod komunistično vodstvo. Članek je povzet iz ljubljanskega "Slovenca". Izgleda, da komunisti s svojo novo taktiko, ki so jo pričeli pred par leti, ne bodo prišli mnogo dalj kakor so s taktiko prejšnjih svojih ruskih vodij, kateri so bili v zadnji čistki večinoma "likvidirani". Le ako se komunisti oprimejo taktike, ki bo iskrena, namesto jezuitska, in opuste oportunizem, bodo pripomogli k preobraženju ljudskih mas, da dozore za socializem.

*

Nekdaj ponosna slovenska banka v metropoli (North American Bank) je imela zadnjič tako buren občni zbor delničarjev, da je razbil samega sebe. Mr. Leopold Kushlan se v Ameriški Domovini in v Enakopravnosti zelo zgraža radi tega. Ampak krive so ljudske izgube in tisti, ki so jih povzročili. Vlagatelji se hudujejo pač zato, ker premalo dobe.

Dokaj boljše vozi slovensko hranilno in posojilno društvo, ki je že tudi bilo toliko na robu, da je skoro padlo v prepad. Pa se je vjelo za rešilne veje in se izmotalo zopet na varno.

*

John Jerič dobro ve, da kardinali ne bodo osvobodili delavstva, pa četudi tu pa tam kak cerkven dostojanstvenik pokritizira kapitaliste. V resnici jih cerkev podpira. V resnici se cerkev proglaša za glavno braniteljico kapitalističnega sistema. V resnici je cerkev v kev stoodstotno podpornica fašizma. Na Hitlerja je že dostikrat apelirala, naj se z njo rajše pobota, da bosta potem skupno sodelovala v vojni proti "komunizmu". V Italiji je cerkev stoodstotn podpornica fašizma in se razvila v Mussolinijevo državno cerkev toliko, da ni svečenika, ki bi rekel protestno besedo v bran podjarmljenih Slovencev. Ne, pač pa pomagajo z vsem cerkvenim aparatom pri fašiziranju in poitalijančevanje Jugoslovanov pod Italijo. Pa naj urednik "A. S." ta dejstva zanika, ako more? In tudi ako jiih zanika — saj je resnico zanikal že dostikrat prej — dejstva ostanejo kljub temu dejstva.

*

"Radijski župnik" Coughlin se nikakor ne pusti odgnati od mikrofona. Žanje dobro in to v biznisu največ šteje.

*

"Naprej" poroča o slavju 30-letnice "Radničkog Glasnika", ki se je vršilo v Piittsburghu, namesto v Chicagu, ker so računali, da bo tam udeležba boljša in s tem za list tudi boljši uspeh. Omenjeni list piše o proslavi med drugim:

"Predsednik slavja oznani, da je na vrsti predajanje za list zbranih prispevkov s strani delegacije. Kar ostrmel sem, ko sem videl izročanje. Neka čitateljica iz Beaver Valley je prinesla $200, delegat iz Clevelanda $440, zastopnik iz Chicago $577, iz Detroita $377 itd. Nad eno uro so se vrstili na odru donašalci zbranih prispevkov za 'Radnički Glasnik' iz vseh delov Združenih držav. Koliko so ta večer hrvaški delavci dali za svoj list, ne morem točno povedati, ker sem od presenečenja nehal beležiti številke. Mislil sem na naš "Naprej" in tudi na 'Proletarca'. Ali bomo med Slovenci kedaj videli nekaj ličnega? Premišljeval sem, kje so vzroki, da so nas Hrvati tako daleč pustili za seboj v vsakem pogledu."

Well, v kolektah za "Radnički Glasnik" in za razne akcije njegove organizacije prav gotovo. Če pa bi rekli, da tudi v vsakem drugem oziru, bi bila to jako sporna trditev. Imeli so na primer en radnički dom, ki je bil res dom, in zanj so veliko prispevali tudi slovenski delavci. Ko se je polastil vodstva pokret, čigar glasilo je "Radnički Glasnik", je tisti dom spravil na kant. — K.

*

Komunisti v Zed. državah so ta mesec priredili slavja v počast Nikolaju Leninu povsod, kjer imajo organizacije in somišljenike. V Clevelandu se je ta Leninova prireditev vršila v babtistični cerkvi.

*

Louis Pirc in James Debevec ter glavni odbor Slovenske dobrodelne zveze so si že dokaj časa v laseh. Ni dvoma, da je Pirc za to svojo organizacijo, ker jo je res smatral nekako za svojo, veliko storil in potrošil. Poznejša leta je imel od nje tudi nekaj koristi, posebno pa še tiskarna, ki jo lastuje on in Debevec. Zdaj se pritožujeta, da je "nehvaležnost plačilo sveta". Prišli so v razne urade S. D. Z. drugi ljudje, ki hočejo delati po svojem in biti plačani, ne pa sprejemati navodila od Pirca. In Pirc je kajpada užaljen, kajti začeli so se ogibati tudi njegove tiskarne. Vsled tega vprašuje:

"Kaj je bolj prijetno: ali ustvarjati, pehati se in mučiti, da se zgradi dobro organizacijo, ali pa se lepo mirno vsesti v glavni odbor potem, ko je bilo delo narejeno in je uspelo. Govorili smo o tem z državnim zavarovalninskim komisarjem v Columbusu, ki nam je povedal, da oni ki ustvarjajo bratske organizacije, ki se mučijo leta in leta, navadno dobijo brce od novincev, ki so v organizaciji par let in ki v svoji osebi vidijo le svojo korist, ne pa naporno delo pionirjev organizacije."

Prejkone ima Pirc tehtne vzroke za pritožbe proti sedanjemu vodstvu SDZ, katero je pomagal graditi. Iz prej citiranega stavka je razvidno, da se je proti odbornikom SDZ zelo pritoževal tudi zavarovalninskemu komisarju. To je napaka. Kadar otrok bratce in sestrice le preveč toži svoji mami, ga nimajo radi. Urednik "A. D." se je lahko že med vojno naučil, da zatoževati ljudi, ki mu niso storili nič žalega, ni dobro. V njegovem sedanjem slučaju je situacija seveda drugačna in tiče se predvsem materialnih koristi njegovega podvzetja, katere je dolžan braniti po zakonu samoohrane. Ampak tekati k oblastim in tožiti nasprotnike zgolj iz maščevalnosti — češ, da niso patrioti in pravzaprav prekucuhi, tisto pa za odgovorne ljudi ni častno. To omenjam, čeprav ne spada v poročilo o sporu med "A. D." in odborom SDZ. — P.

*

Ko so se vršile po novi stalinistični ustavi USSR prve volitve v vsesovjetski zbor, je šel glasovati tudi Josip Stalin. Bil je slikan pri oddajni skrinjici z glasovnico, kakor slikajo v Zed. državah na volilne dneve pri oddajanju glasov razne visoke politike. Ameriško časopisje se je ob tej priliki zelo ponorčevalo, češ, čemu je bilo treba Stalinu sploh na volišče, saj je bil on edini kandidat! Kdo sploh bi si upal kandidirati proti njemu! Pisec te notice smatra, da četudi izgleda njegovo glasovanje smešno, je njegov novi parlament veliko boljši, kar se poslušnosti tiče, kakor pa je demokratska večina zveznega kongresa v USA, ki svojemu voditelju Rooseveltu nagaja kolikor more.

*

Demokrati v 23. wardi v Clevelandu so v kaši. Trdijo, da so koncilmana Novaka izvolili volilci na priporočilo demokratske stranke. Slovenski volilci so menda v večini in so glasovali kakor jim je priporočila "A. D." A Novak se je baje izneveril demokratom in začel glasovati z republikanci. "Pojasni ta politični skok, to si narodu dolžan storiti," je vzkliknila "A. D." Ampak kaj pa je razlike, če je Novak republikanec ali demokrat. Nič! Razlika bi bila le, ako bi bil on socialist, pa bi uskočil v demokratski ali republikanski tabor.

*

Župniki dobivajo v nagrade avte in po tisoče dolarjev, da se lahko "odpočijejo" bodisi tu, ali v stari domovini. Trgovci in drugi si lahko privoščijo vse, kar morejo in nihče jim tega ne očita. Ampak naj si privošči kak teden "izleta" socialist—je pa rom-pom-pom. Žal, da je zelo malo socialistov, ki to zmorejo, in še tisti porabijo tudi izlete za delo, ker opazujejo, obiskujejo in pišejo, da druge seznanijo kako in kaj. Ni čudno, da je tako malo ljudi, ki bi hoteli biti socialisti, in da jih je tudi med Slovenci čezdalje več, ki zapuščajo trdo socialistično klop in se pomikajo v toke, kjer ni treba prepričanja in s tem ne požirati psovk in očitkov. Sedeti na "zofi" je pač prijetnejše in ne spominja na skrbi.

*

Odbor Slovenskega narodnega doma v Milwaukeeju poroča v "Obzoru", da je od postanka te organizacije do zdaj umrlo kakih sto delničarjev. Vendar pa ustanova s tem ni propadla, dasi te svoje prijatelje zelo pogreša. Odbor pravi, da je stavbišče plačano in zdaj je le še treba potrebnega kapitala, da se zgradi tudi poslopje. Vseeno bo to dokaj težka naloga. O nji so razpravljali na občnem zboru 21. januarja.

*

Dopisniku Celinu ne ugajajo Barbičeve kritike, ki jih priobčuje v Prosveti. Pravi, da so 95 odstotkov zanič in dober urednik bi jih zmetal v koš. Kako Celin ve, da je njegova sodba pravilna? Kak drugi, ki tudi ne spada v norišnico, kakor Celin pravi da ne spada, bi lahko zapisal, da so Barbičevi dopisi 90 odstotkov O. K., da so se njegove kritične opazke v mnogoterih slučajih — če tudi ne takoj, izkazale pozneje za pravilne in je torej znal gledati v bodočnost hitreje nego drugi, o Celinovem dopisu pa bi ugotovil, da bi ga dober urednik vrgel v koš. In kako more Celin vedeti, da bi E. Kristan vrgel 95 odstotkov vsega, kar napiše Barbič, v koš. Kritiki so potrebni. In bodo — pa če kritizirajo prav ali ne. Diktatorji jih streljajo, pa pridejo novi kritiki in bezajo že kako od skrivaj, če odprto ne morejo izraziti svojega mnenja o tem in onem. Torej Barbič, le pogum, čeprav Celin namiguje, da je v clevelandski norišnici prostora vsaj še za enega človeka. — J. P.

*

"Naprej" lahko citira tudi prispevke, ki jih dajejo Hrvati v Ameriki tedniku "Nezavisna Hrvatska Država" za "slobodu Hrvatske". Hrvati znajo, pravi on. Res, vsak pustolovec jih lahko molze, a hrvatska masa živi večinoma v slumsih. Daje za cerkve, zdaj za to, zdaj za ono "revolucijo", za milo otačbino, za oslobodjenje milog svog naroda itd., a njene življenske interese nihče ne brani.

Letna seja delničarjev Jugoslovanskega stavbinskega in posojilnega društva

Vsako leto enkrat se snidemo vsi delničarji Jug. stavbinskega in posojilnega društva v Chicagu na delničarski seji, na kateri se poleg poročil in sklepov tudi določajo smernice za bodoče leto ter voli nove člane v direktorij.

Kljub še vedno obstoječi krizi in tekoči recesiji smo lani napravili močan korak naprej. Ne samo, da smo plačali čez deset tisoč dolarjev zaostalega davka, katerega smo podedovali s poslopji, ki jih imamo na rokah, ampak poravnali smo tudi druge obligacije, napravili nova posojila in popravili domove, katere lastujemo. Tako smo danes v veliko boljšem položaju kot v kateri dobi od leta 1931.

Ta letna seja bo zelo važna. Razpravljali bomo o novi formi poslovanja. V poročilih, ki bodo podana na tej seji, boste slišali vse podrobnosti — ne samo o stanju društva, ampak tudi načrte za bodoče delo. Dolžnost vsakega delničarja je, da se te seje gotovo udeleži. Izvolili bomo tudi tri nove direktorje za prihodnja tri leta. Delničarska seja se vrši v soboto 29. januarja ob 8. zvečer v Slovenskem delavskem centru, 2301 S. Lawndale Ave.

Joško Oven, predsednik.

PRIPRAVE ZA SPORED NA PRIREDITVI KLUBA ŠT. 1, KI BO V NEDELJO 20. FERBUARJA V DVORANI SNPJ

Chicago, Ill. — Za slavje 35-letnice kluba št. 1 so v teku priprave, katerih namen je dati občinstvu izboren spored in dostojno proslaviti jubilej petintridesetletnega dela, ki ga je vršila skupina, katero poznamo v javnosti pod označbo "klub št. 1 JSZ".

Spored slavja 30-letnice tega kluba pred petimi leti je imel 18 točk. Bil je izboren in ljudem ostal v spominu. Prihodnji spored na slavju 20. februarja bo 7 točk krajši. Uvodni in pozdravni govor bo prva točka. Izvršil jo bo tajnik kluba Chas. Pogorelec. Dramski odsek bo nato predstavil živo sliko v spomin naših pionirjev, ki jih ni več med živimi. Med njimi Jožetu Zavertniku. Mnogo naših članov je že med pokojniki in storili bomo kolikor bo v naši moči, da jim ob tej priliki damo sodružno priznanje.

Naravno, da bo sodeloval mešan pevski zbor "Sava" v raznih prizorih, in vsi drugi klubovi odseki. Imeli bomo govornika v angleščini — koga izmed naših sodrugov, in za glavnega slovenskega govornika pa je dramski odsek sklenil povabiti Etbina Kristana, veterana in prvaka v socialističnem gibanju med Jugoslovani. Upamo, da se odzove.

Ivan Molek je za klub št. 1 že veliko napisal. Pomagal je kjerkoli je mogel. K tej obletnici kluba je spisal simbolično igro "Jernejček". Zagotavljamo, da bo izborno vprizorjena.

Deklamirana bo pesnitev "Naš jubilej" (spisal Frank Zaitz), čuli bomo dobre muzikalne točke, dalje deklamacijo "Opomini", pesem v letošnjem Družinskem koledarju, ki jo je spisala Katka Zupančič.

Prvi del sporeda bo zaključil klubov mladinski odsek Red Falcons, pod vodstvom direktorice Ane Beniger. Vprizoril nam bo sliko, kako vrši svoje seje. Bo to jako zanimiv prizor, ki je sam na sebi vreden, da pridete na to prireditev.

V drugem delu nastopi slovenski govornik, pred njim pa vključuje spored dobro muzikalno točko. Nato bo završil program angleški odsek (Social Study Club) z dobro igro.

Igro "Jernejček" režira Louis Beniger in angleško pa Alice Artach. V pripravljalnem odboru so člani dramskega odseka Louis Beniger, Joseph Drasler in Frank Zaitz.

Po končanem sporedu bo plesna zabava v obeh dvoranah. V obema bodo igrali naši znani godbeniki "za stare in mlade".

Vstopnice v predprodaji so po 35c in jih dobite pri članih in članicah, v uradu "Proletarca", pri L. Groserju v družabnem klubu in pri somišljenikih. Rezervirajte si datum 20. februarja za poset našega slavja in ako le morete, sodelujte pri razpečavanju vstopnic. Le s sodelovanjem drug z drugim bomo res izvršili to prireditev tako, kakor tak jubilej zasluži in ga je vreden.—**P. O.**

OBČNI ZBOR DRUŽBE

SLOVENSKI DELAVSKI CENTER

se vrši, kot že oznanjeno prej, v soboto 12. februarja 1938 ob 8. zvečer na 2301 South Lawndale Avenue.

Vsem delničarjem smo poslali poverilnice in pismo, ki jih vabi na občni zbor.

FRANK ZAITZ, tajnik S. D. C.

V NEDELJO 20. FEBRUARJA 35-LETNICA KLUBA ŠT. 1 J. S. Z. V DVORANI S. N. P. J.

VALERIJAN PIDMOGYLNYJ:

"MESTO"

ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELIŠKAR

(Nadaljevanje.)

Tretje važno mesto zavzema umetnost besede, ker je njen material mnogo bolj označen kot šumenje zvoka in ker potrebuje za umetniško sprejemanje le presečno občutljivost. Groba umetnost se pričenja pri slikarstvu, ki je omejeno le na eno samo ploskev in se ne more v svojem bistvu širiti kakor prvi dve. Njen material je barva, ki je zelo konkretna toda omejena, ker zahteva svetlobo. Tema je slikarstvu nedostopna. Ali razumete zdaj, kako material posamezne umetnosti vse bolj omejuje njeno razgibanost. Najbolj pa se to opazi na skulpturi, ki je ozko vezana le na tri demenzije. Najbolj groba od vseh teh, kar sem jih naštel, pa je umetnost igre, gledališča, ki združi v sebi konkretnost vseh preje imenovanih umetnosti.

— Saj to je popolnoma pravilno! je dejal Stepan.

— Končno pa je umetnost življenja, je nadaljeval poet, ne da bi mu odgovoril, absolutno konkretna umetnost, toda prav tako zagonetna kakor umetnost vonjav. Če jo hočete vso zajeti — morate znati jesti. Tako sem vam načrtal logično lestvico umetnosti. Za kino ni klina na tej lestvici. To je fokus pa ne umetnost, laterna magica plus igralska igra— toda ne narobe! To je razvedrilo, zato se vsak film srečno konča. Če pa ste z njim zaslužili, tedaj me povabite na večerjo!

— Zelo rad! je dejal Stepan.

In sta priredila v kleti pravcato majhno pojedino s steklenico vina.

— Toda zavidam vam, je rekel poet. Pravijo, da tiči razlika med človekom in rastlino v tem, ker je človeku dana možnost premikanja, rastlini pa ne. Ali pa se človek tudi more s to možnostjo okoristiti? Mar nismo prikovani na mesto, na vas, na službo? Ali naj se zadovoljimo s sanjami? Jaz se ne morem. Kajti, če se jutri ne moreš kamorkoli odpeljati, si suženj. Zato pa potrebuje človek denar. In vi ga imate!

— Meni pa se ne ljubi odpeljati!

— Saj prav zato vam zavidam vaš denar. Pa nič strahu, ne bom si ga od vas skušal izposoditi. Do pomladi si bom prihranil petsto karboncev. In bom šel. To poletje bom peš potoval po Ukrajini, prav tako kakor ukrajinofil Skovoroda. Spomladi sovražim mesto. Zakaj? Ker še ni vsega končano v prirodi. Kadar se prebuja, kliče priroda kakor mati, na katero smo pozabili. Oh, poleg nje živeti! Toda preveč sem se ji odtujil, da bi se mogel zliti v njo v eno. Narava je za nas le še spomin in počitek.

— To so gozdovi in polja, kajne? je zamišljeno vprašal Stepan.

— Gozdovi in polja! Vsaj enkrat v letu se moramo spomniti nanje. Življenje je klaverno in prav imamo, če se pritožujemo čezenj, toda izbirati med življenjem in smrtjo ni nobena izbira. Napijem naravi, naši babici, ki nam je darovala iz svojega izobilja to edino majhno darilo, ki se mu pravi življenje.

X.

Zdaj, ko je postal tako bogat, se je hotel na vsak način preseliti v boljše stanovanje. Komaj je pričakoval trenutka, da se bo izselil iz te zanikarne sobe. Zagabila se mu je in zasovražil jo je za vse to, kar je v nji preživel. Soba pa ve za sleherno tvojo najskrivnejšo misel, skrivaj nadzira vse tvoje naklepe, venomer nastopa kot lokav in zoperen svedok, vselej ti izpodkoplje svojo voljo s svojim neprestanim: "O, poznam te!"

Poklical je posredovalca in mu razložil svoje želje: soba mora biti svetla, prostorna, s posebnim vhodom in v središču mesta. Centralna kurjava in brez pohištva. Plača vnaprej. Je miren stanovalec in točen plačnik.

Posredovalec ga je poslušal in dejal:

— Da, kratko rečeno: Potrebujete torej resnično, pravcato, sobo!

Polagoma se je krog njegovih poznanstev vedno bolj širil. Spočetka so to bili njegovi ožji sodelavci, potem njihovi starši in prijatelji in tako se je rokoval vedno dlje v globino mesta, z vsemogočimi predstavniki človeškega rodu, profesij in nazorov. Vedno bolj pogosto je moral privzdigovati svoj klobuk — pozdravljali so ga mladi učenjaki, političarji, voditelji zadrug in sotrudniki različnih ustanov. V gledališču je lahko brez vseh zadržkov pristopil h katerikoli gruči, ki je debatirala o gledališki predstavi in igralcih; kamorkoli je lahko šel na čaj, ustavil je na cesti tega ai onega in se pogovoril o važnih in nevažnih zadevah, posečal je večerne sestanke, kjer so čitali in kritikovali nova dela ob čaši vina, hodil je na večerne zabave, kjer so se le zabavali in pripovedovali o ljubavnih pustolovščinah — privoščil si je lahko razvedrila po utrudljivem delu.

V družbi mu je bilo ugodno, nič ni bil več plah in vesel je bil teh tenkih niti, ki jih je spletal od ljudi do ljudi kakor neutrudljiv pajek.

Po vsem je hrepenel z nenasitno radovednostjo, zajemal ga je neutešen pohlep čim več vedeti in razumeti in slehernega znanca si je prizadeval povsem točno raziskati. Izpraševal ga je, pri drugih o njem poizvedoval, zanimala ga je njegova služba, njegovi nazori, njegovo delo, hotel je videti njegove sanje, njegova navdahnjenja, zaželel je udreti v ta skriti muzej pozabljenih misli, pokopanih občutkov, v ta muzej spominov, preživelega strahu in obledelih nad, v ta arhiv človeka, kjer so v nepreglednih predalih skriti vsi njegovi osnutki in načrti prošlih dni. Zanimal se je za vse one majhne stvari, s katerimi postane človek najbolj očiten. Toda ne, kadar človek govori s katedra, tu ničesar ne zveš. Zanimale so ga celo spletke in čenče in to tako zelo, da je bil zmožen, če ni našel obiskanca doma, vdreti v njegove predale, čitati njegove beležnice, njegova pisma. Z neko nepremagljivo silo se je vdajal bolestni maniji — krasti spričevala notranjega življenja svojih znancev. Prav tako kakor človek poln raznih manij, tako je tudi Stepan spretno skrival svojo bolestno radovednost pod krinko ravnodušnosti in kakor premeten tat je nosil pri sebi neprestano sveženj nad vse spretnih odpiračev, s katerimi je odpiral še tako umetalno zaklenjena vratca človeške duše. Imel je na stotine znancev — toda nobenega prijatelja, hodil je mednje, pa je bil na milje proč od njih, kajti po sredi med njim in onimi je stala steklena stena, povečevalno steklo raziskovalca. Ko se je vračal s sestankov, je čutil davečo osamljenost, praznoto in utrujenost misli.

Izvolili so ga tudi v odbor kulturne komisije in spet si je naložil novo delo. Sprejel ga je z vso svojo razgibano prožnostjo in z njim je potolažil svoj ljudski apetit, svojo nagonsko potrebo delati za ljudi in jih obenem tudi navdušiti za delo, saj to prazno, lokavo poznanstvo nikakor ni moglo izčrpati njegovih sil. Bil je zaveden državljan, vedno odločen za skupne zadeve kakor neodločen za svoje lastne, ves predan tam, sam do sebe pa samoljuben. Predati se neki splošnosti, kjer lahko vršiš mnogo stvari z raznimi rokami,čeprav z navdušenostjo, je veliko lažje, kakor obvladati samega sebe. Vsepovsod se je znal uveljaviti, še poprej za časa vstaje, v vaški zadrugi, na zavodu, vsepovsod tam, kjer je lahko razvil ves svoj svojstven nagib do javnega udejstvovanja. Seje komisij, mestne seje, razne sekcije, konference, organiziranje nastopov, dobrodelne prireditve, razdeljevanje dela in načrtov — vse to je zableštelo v njegovih rokah kakor svetle žoge žonglerja. Nanj so se lahko zanesli, naprtili so mu lahko še toliko dela pa je vlekel in garal kakor isker konj in čim večjo odgovornost je čutil, bolj spretno si je znal razdeliti čas.

Najtežje pa si je sredi tega utrgal dve uri na teden za Zosjko. Vedno bolj sta mu ti dve uri navzkriž hodili, kajti v času pred obedom je bil najbolj preobložen z delom. Že dan pred snidenjem je bil nezadovoljen in je z grenko mislijo mislil na izgubo tega dragocenega časa, ker bo moral spet odložiti delo, izgovarjati se in hiteti na drugi konec mesta, zopet vračati se nazaj, spet zgrabiti za delo, čeprav bo že malce utrujen, pozneje bo moral obedovati in tako bo spet iztiril ves dan do večera. Tudi zvečer ni mogel posvečati časa dekletu in nikdar ni mogel za trdno obljubiti, če bo jutri prost, kajti v gledališče je zahajal vedno v družbi, malokdaj je utegnil iti pravočasno po svojega dekleta.

(Dalje prihodnjič.)

Ali je vaše društvo že v Prosvetni matici?

JAPONSKA "PERSPEKTIVA"

V sedanji japonski invaziji se je dogodilo, da so pridrle do neke kitajske obramne črte številne japonske čete. Kar iznenada vzro pred seboj velike oklopen tanke in med njimi pa stotine kitajskih vojakov, ki so zaščiteni s tanki. Japonski častniki so hoteli naprej, njihovi vojaki so jih ubogali ter izvršili napad. Kitajci so se umaknili in tanke pustili. Japonci so bili plena veseli, ampak le nekaj časa. Kajti ko hitro so prišli tik njih, so videli, da so iz lesa. Na vrhnji sliki je japonski top, jako velik in lepo dekoriran, toda vzel ga je japonski vojak (morda je bil tudi ta top iz lesa) in v čast mikadovega cesarstva stoji ponosno na njemu v zabavo časniških fotografov in morda v veselje japonske publike.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Arma, Kans. Anton Shular je naročil še 5 koledarjev. Pravi, da se morda še oglasi, kajti koledarji gredo letos izredno dobro izpod rok.

Cleveland, O. Louis Zorko je poslal eno naročnino; Anton Jankovich pa je naročil še 50 koledarjev. Pravi, da bo obiskal par sosednih naselbin, pa hoče imeti zalogo koledarja seboj.

Strabane, Pa. Jacob Pavčič je novi tajnik kluba št. 118 JSZ in zastopnik Proletarca. Pred par dnevi je poslal 12 naročnin, nekaj podpore tiskovnemu fondu ter naročil 10 koledarjev za klub. Ker želi, da so vsi naši naročniki redno obiskani glede naročnine, je pisal tudi po novi imenik, katerega smo mu z veseljem poslali, kajti kar Pavčič obljubi, običajno tudi stori. Poslal je tudi polletno članarino Prosvetni matici za klub.

West Aliquippa, Pa. Od Bartol Yeranta ni bilo že precej časa slišati, tako, da smo že mislili, da se je zgubil kje v pennsylvanskih gorah na lovu za srnjaki, toda zadnji teden smo dobili od njega pismo in v njemu 6 naročnin. Pravi, da se "generalni štrajk" tudi pri njih širi, namreč štrajk ameriške plutokracije.

Milwaukee, Wis. Jacob Rožič piše, da se zelo slabo počuti, zato mu zadnje čase ni bilo mogoče toliko storiti za Proletarca kot bi rad. Vrh tega je tudi žena bolna. Vzlic temu on ne odneha z agitacijo. Poslal je štiri naročnine, vsoto za oglase v koledarju ter naročil še 25 iztisov koledarja za klub št. 37 JSZ. Upamo, da milwauški sodrugi ne bodo le dosegli lanskega števila razpečanih izvodov, pač pa ga še prekosili, kajti knjiga kot je Ameriški družinski koledar zasluži, da ji damo čimvečjo cirkulacijo.

Waukegan-No. Chicago, Ill. Zadnjič smo omenili, da bodo naši fantje in dekleta v teh dveh naselbinah prekosili vse ostale v prodaji našega koledarja. Jack Mesec, tajnik kluba št. 45 JSZ, pravi, da je potrebno razprodati vso zalogo koledarja. Njegova vsebina je predragocena, da bi ostal neprodan. Naročil je še 5 iztisov.

Herminie, Pa. Naš potovalni zastopnik za zapadno Penno Anton Zornik je poslal 3 naročnine. Zdaj je zelo zaposljen s prodajo koledarja. Naročil jih je še 200 komadov. Pravi, da mora doseči, ali pa še prekositi lansko naročilo, ki je bilo 342 iztisov. Pripomnimo le, da če bi imeli par ducatov takih zastopnikov kot je naš Tone, pa bi se naklada našega koledarja najmanj podvojila.

Forest City, Pa. Rojaki v tem mestu so vsled brezposelnosti zelo prizadeti. Da naša agitacija docela ne zaspi, skrbita Frank Rataic in Anthony Drasler, ki sta prošli teden poslala vsak po par naročnin.

West Allis, Wis. Po dolgem času se je oglasil Jože Radel, ki smo ga v prejšnjih časih kaj pogostoma videli v seznamih naših aktivnih delavcev. Poslal je eno naročnino. Pravi, da jih je imel več "na muhi", da bi se naročili na list, pa mu je ponovna depresija prekrižala račune, ker so tisti, ki so mu obljubili, da se naroče, ob delo. Piše, da je storil svojo dolžnost tudi kar se koledarja tiče. Prodal jih je 20 iztisov. Omenja, da so ljudje s koledarjem zelo zadovoljni, kar radi verjamemo. Taka pohvalna pisma dobivamo tudi od drugod. Kako bi pa ne bili, saj za tako malo vsotico ne dobe nikjer tako izvrstnega gradiva kot v našem koledarju!

Buhl, Minn. Max Martz se je ponovno zglasil, to pot spet z eno novo naročnino.

Cicero, Ill. Kristina Turpin je izročila 2 naročnini, $2.35 v podporo listu in vzela še 10 koledarjev. Dozdaj jih je že precej razpečala.

Milwaukee, Wis. Leonard Alpner je poslal 7 naročnin, obračun za oglase v koledarju in naročilo za članske znamke za klub št. 37 JSZ.

Waukegan, Ill. Zastopništvo za Proletarca je prevzel Martin Judnich. Upamo, da bo njegovo ime pogostoma v naših seznamih. Proletarec ima tam prilično lepo število naročnikov, še več pa somišljenikov, katere bi bilo treba pridobiti, da postanejo naročniki in aktivni člani kluba št. 45 JSZ.

La Salle, Ill. John Strell je naročil znamke za klub št. 4 JSZ, poslal vsoto za oglase v koledarju ter 6 naročnin.

Sygan, Pa. Lovrenc Kavčič je poslal dve naročnini.

Parkhill, Pa. Frank Podboy je pisal po novi imenik naročnikov in poslal dve naročnini.

Chicago, Ill. Klub št. 1 JSZ, ki je pionir v organiziranju slovenskega delavstva v razredno zavedni politični organizaciji, bo 20. februarja proslavljal 35-letnico svojega obstanka. V programu bodo sodelovali klubov dramski in pevski odsek, Social Study Club in Rdeči sokoliči. Vstopnina v predprodaji je samo 35c, pri blagajni pa 40c. Vstopnice se dobe pri članih in članicah kluba, pri naših sokoličih in mnogih somišljenikih našega pokreta. Upamo, da bo čikaško napredno delavstvo pokazalo, da zna ceniti zasluge 35-letnega neumornega delovanja jubilanta na polju širjenja razredne zavesti in kulturnega dela med slovenskim delavstvom v Ameriki in napolnilo dvorano do zadnjega kotička. Proslava se bo vršila v dvorani SNPJ.— Social Study Club bo imel domačo zabavo v Slov. del. centru 12. marca. Rdeči sokoliči pa se pripravljajo na svojo zabavo, ki se bo vršila enkrat v aprilu v Slov del. centru.

Waukegan, Ill. Klub št. 45 JSZ priredi v soboto 29. januarja kartno zabavo Vršila se bo v Slov. nar. domu.

Cleveland, O. — Klub št. 49 JSZ (Collinwood) je od prebitka veselice, ki se je vršila na božični večer, prispeval $10.20 v tiskovni fond Proletarca in obnovil članarino Prosvetni matici, katero je zvišal s $6.00 na $12.00. Našim vrlim sodrugom in sodružicam kluba št. 49 iskrena hvala!

Veselje in žalost

Moon Run, Pa. — Pittsburgh Coal kompanija obratuje svoj tukajšnji rov le pet dni v tednu. Delavce razvrščuje in zaslužek je jako pičel. Premogovni skladi v tej majni bodo kmalu izčrpani.

*

Igra in veselica kluba JSZ na Silvestrov večer je povoljno izpadla. Vzlic jako deževnemu vremenu je bila udeležba obilna.Imeli smo mngo gostov posebno iz naselbine Library, ki so se z nami izborno zabavali. Dramski odsek je svojo nalogo dobro izvršil, ravno tako ženski odsek v svojem področju, kajti stregle so nam, da smo bili vsi zadovoljni. Hvala vsem, ki so prišli iz Libraryja, dramskemu in ženskemu odseku in vsem drugim, ki so na kakršen koli način pomagali, da smo imeli prijetno zabavo. Naš klub obljublja naklonjenost vračati.

*

Na omenjeni veselici je pomagal in se zabaval tudi sodrug Mike Jerala. Vlogo v igri je fino pogodil. Pet dni pozneje ga ni bilo več med živimi. Prišel je iz majne, potem še doma nekaj delal, in se zgrudil brez besede. Podlegel je srčni hibi.

Naš klub je z Jeralom veliko izgubil. Ravno tako društva, v katerih je deloval. Bil je nekaj let tudi tajnik društva št. 88 SNPJ. zadnje čase pa tudi tajnik samostojnega društva v Moon Runu. Priljubljenost pokojnika je pričal tudi njegov pogreb. Petdeset polnih avtov je bilo v sprevodu vzlic hudemu mrazu.

Pokojni Jerala je bil zmerom odločno za delavska načela in jih branil kjerkoli. In povsod je napravil s svojimi argumenti dober vtis.

Pogreb je imel civilen. Pokopan je bil dne 8. januarja na narodnem pokopališču v Imperialu. Zapušča soprogo Jennie in tri hčere, vse omožene, sina in pa brata v Irwinu, Pa. Vsem na težki izgubi iskreno sožalje. — **J. Ambrozich.**

Louis Zorko postal upravnik "Cankarjevega Glasnika"

Upravništvo "Cankarjevega Glasnika", ki izhaja v Clevelandu, je letos prevzel Louis Zorko. Prevzel je tudi tajništvo Cankarjeve ustanve. Prejšnij upravnik in tajnik Milan Medvešek je radi zaposlenosti drugod odstopil in prevzel le službo organizatorja. Za predsednika je ponovno izvoljen Louis Kaferle, za podpredsednika Vatro Grill, ki je voditelj ustanove, za blagajnika Jos. Frančeškin, zapisnikar je Jos. Jauch. v nadzornem odboru so John Prudich, Felix Strumbel in John Krebel, v gospodarskem in prireditvenem pa Mrs. Candon, Miss Dagarin, Anton Jankovich, Joseph Kess, Anton Skapin, Joseph Hrvatin, Albert Fatur, Vincent Salmich in John Žaic. Tajnik tega odbora je J. Krebel.

Največ odgovornih del so prevzeli sodrugi, ki so se v prošlosti udejstvovali večinoma v socialističnih klubih.

Jetnišnice v Jugoslaviji

Glasom statistike ima Jugoslavija enajst državnih jetnišnic, v katerih je nad 8,000 kaznjencev, med njimi 342 žensk. Dalje ima sedem državnih zavodov za poboljševanje mladine, v katerih je koncem leta imela 455 dečkov in 73 deklet. V tej statistiki niso vključene razne banske in pokrajinske jetnišnice, ki imajo tudi znatno prebivalstvo.

ALI VESTE?

Največje obligatno glasilo izdaja izmed jugoslovanskih podpornih organizacij Hrvatska Bratska Zajednica. Izhaja na 12 straneh v nekoliko večjem formatu kot ga ima "Proletarec". Imenuje se "Zajedničar".

Samo dve jugoslovanski podporni organiziciji izdajata dnevnik: SNPJ "Prosveto" in SNS "Srbobran".

SNPJ je edina, ki izdaja posebno revijo za člane svojega mladinskega oddelka.

POSLUŽITE SE

COMMONWEALTH EDISON URADOV

v vaši soseščini za vsakovrstne potrebe tikajoče se električne poslužbe

• Za vsakovrstno električno poslužbo — *informacije, plačevanje računov za luč, izmenjavo žarnic, prošnjo za postrežbo* — vam nudijo električne trgovine Commonwealth Edison družbe v vaši soseščini. Ta ugodnost vam bo prihranila na času in stroških in dobili boste takojšnjo in uljudno postrežbo od skušenih uradnikov.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

10 ELECTRIC SHOPS

DOWNTOWN — 72 West Adams Street — 132 South Dearborn Street

4562 Broadway, 4231 West Madison St., 852 West 63rd St.
4833 Irving Park Blvd., 3460 South State St., 2950 East 92nd St.
2733 Milwaukee Ave., 4834 South Ashland Ave., 11046 S. Michigan Ave.

ALL TELEPHONES — RANDOLPH 1200

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

• • KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE • •

Še o slovenski zadružni prodajalni v Pueblu

Pueblo, Colo. — V Proletarcu z dne 12. jan. t. l. je bil priobčen iz naše naselbine dopis z naslovom, "Zadruga, ki je krizo sijajno prestalā." Podpisan je bil "poročevalec". Ker nekateri podtikajo omenjeni dopis meni, sem dolžan, da jih zavrnem. Pravijo, da sem bil v njemu pohvaljen. Z najboljšo voljo hvalo odklanjam, ker sem navajen le kritike in napadov, ne pa hvale. Ako bi se bil poročevalec podpisal, bi mi ne bil naredil vzroka, da pišem ta dopis. Kakšno korist pa bi jaz imel, ako bi hvalil samega sebe? Tudi naš "filozof" ve, da jaz nobene. Kadar bo poročevalec še pisal o zadružni prodajalni, mu svetujem, da se naj najprvo o vsem glede zadruge informira pri direktoriju. Uverjen sem, da mu bodo odborniki dali točne podatke o vsem, posebno še, komu gre zasluga za uspevanje te naše ustanove.

V boljše razumevanje bi rad navedel nekaj ljudi, ki imajo zasluge za zadrugo. Vseh seveda v enem dopisu ne bi mogel omeniti.

Izjavljam, da se v dopisih še nisem hvalil in niti ne v dopisu, katerega omenjam v uvodu. Kaj pa naj imam koristi od tega, če bi samega sebe hvalil, kakor že prej vprašujem? Zato našemu filozofu svetujem, naj v bodoče pride rajše k meni in poizve, kako in kaj, kar se mene tiče, namesto širiti naumestne govorice in opombe. Koštalo ga ne bo to prav nič in polemike v listih se bomo izognili, da nam ne bo treba trošiti prostora v njih.

Tudi se ni nikomur treba vznemirjati, čemu sem bil spet izvoljen za predsednika. Filozof dobro ve, kako so volitve izšle in nima vzroka, da se bi pritoževal. Saj veste, kako pravi pregovor: cucku, ko mu vržeš kost, jo noče, a drugemu kužku je tudi ne pusti! Tako je bilo.

Ako filozof s svojimi marnjami ne preneha, naj nikar ne misli, da bomo drugi kar tjavendan molčali. Bo že dobil svoje.

Toliko o tem. Ves ta spor se zadružne prodajalne prav nič ne tiče. Jaz ga nisem začel in sem le pomagal k uspevanju te naše ustanove po svojih močeh. Nočem pa zase priznanja, ki ga mi je dal poročevalec v "Proletarcu", kajti to je mojemu delu pri fanatikih le v oviro. Mislijo, da samega sebe hvalim. Saj vendar vsi veste, da to ni res. V prvi vrsti pa gre priznanje za zadrugo njenemu poslovodju Martinu Mikliču — ne samo za njegovo spretno vodstvo, ampak tudi za finančno pomoč, katero je tej ustanovi naklonil v njenem kritičnem času. Brez zamere — kdo izmed zadružnikov bi bil pred štirimi leti riskiral $2000, kot jih je M. Miklič? Boltezar jih ne bi mogel, ker jih imel ni. So pa drugi, ki imajo tega spaka še nekaj v zalogi, a se niso odzvali, ko je bila zadruga v škripcih.

Eden, ki se niti v največjih težavah in niti v početku ni ustrašil zaprek, je Frank Brajda. Začetnikov je bilo seveda mnogo tudi drugih. In vsakdo izmed njih ima več ali manj zasluge, zato nočem delati nikomur izmed njih krivice. Mnogi so vzeli po $200 delnic in nato so za zadrugo delovali kolikor so mogli. Izprevideli so, da zadrugo potrebujemo in se radi tega niso spuščali v brezpomembna dlakocepstva. Niti se niso trkali na prsa pač pa storili kolikor so mogli za dobro stvar.

Uredniku Proletarca pa priporočam, da naj iz vsakega dopisa, v katerem bi kdo hvalil Boltezarja, vse tisto črta. Če to stori, se ne bo noben naš domači "filozof" obregaval obme in upam, drugi tudi ne. Vzrok, da to želim je, ker nočem nikomur skrajšati življenja. Nervoznost in jeza, pravijo doktorji, ga namreč skrajšuje.

Naj se dotaknem še slovanske Rusije. Čudno, da naš "filozof" ne gre tja, ker je zanjo toliko navdušen! To ne rečem kakor kapitalistični časopisi, ampak kot delavski agitator. Vsak "filozof" lahko Rusijo hvali, a čemu ne bi na delavskem polju zanjo **tudi kaj storil?** Ako je tam boljše — in nedyomno so se razmere v Rusiji jako izboljšale, čemu naš filozofski kritik tiči doma in nič ne stori, da izžene delavstvo izza zapečka? Samo pisati dopise nič ne pomeni! Pa jih le piše in piše izza zapečka. Bože moj, ali niso naivni taki "filozofi"?

No — pa gremo spet k zadrugi. Poročevalec v Proletarcu je pisal le o prenovitvah, ne pa, da je zadruga kupila tudi poslopje, katero je sedaj last nas vseh zadrugarjev.

Pa brez zamere, ker sem se oglasil v tem listu po zelo, zelo dolgem času. Všeč mi je, ker da vsakemu besedo, pa čeprav se je treba včasi s kom spreči. — **Frank Boltezar.**

LISTNICA UPRAVNIŠTVA

Ta teden smo razposlali opomine vsem, katerim je naročnina potekla. Prosimo jih, da jo obnove čimprej in tudi da malo poagitirajo za nove naročnike ter dobe med svojimi prijatelji in znanci kaj prispevkov v Proletarčev tiskovni fond. Proletarec ni že precej let izdal nikakega apela za podporo, ker smo se pač zavedali razmer, v katerih živi naše delavstvo. Dasi tudi sedaj niso kaj prida, smo uverjeni, da se napredno slovensko delavstvo zaveda zaslug, ki si jih je pridobil Proletarec v svojem nad 30-letnem plodonosnem delovavanju, in mu bo v sedanjem težkem položaju, v katerem se list nahaja, priskočilo na pomoč.

Proletarec je list, ki je vreden da ga čitate.

ČLANI NOVE "KITAJSKE VLADE"

Ko so japonske čete zasedle poleg vse severne Kitajske tudi prestolnico kitajskih cesarjev Peking, so v njemu odstavili mestno vlado in imenovali svojo. Od kar je Kitajska republika, je Pekingu spremenila ime v Peiping. Nedavno je Japonska vojaška komanda ukazala, da Peipinga ni več, ampak da je to mesto spet Peking, kakor v starih časih. Proglasila ga je spet za glavno mesto in ustanovila v njemu "kitajsko" provizorično vlado. Na sliki je nekaj ministrov provizoričnega režima, ki so sprejeli Judeževo vlogo.

Iz Jugoslavije

Jugoslavija bo potrošila v tem letu za oboroževanje in vzdrževanje armade 2,772,100,000 dinarjev. Vojni minister je v svojem govoru v skupščini rekel, da je za Jugoslavijo ta izdatek nizek in poslanci so mu ploskali. Ljudstvu pa je skrajno naporno zmagovati to ogromno breme. Jugoslavanska armada slovi za eno najboljših izmed armad manjših dežel. Ima tudi dokaj jako zračno floto in gradi si male vojne ladje.

*

Vladni krogi v Berlinu kujejo načrte, kako čimbolj popularizirati Nemčijo v vseh balkanskih deželah. Eden izmed teh je iti v balkanska mesta z nacijsko razstavo pod nazivom "Delo in veselje". Najprvo pridejo Nemci s to propagando v Atene. "Delo in veselje" ima mednarodno centralo v Berlinu; v nji sodelujejo tudi takozvani predstavniki drugih narodov. Slovence zastopa v nji dr. Bogumil Vošnjak.

*

Trdka "Jugoles" obratuje v Črnomlju velike žage in lesne tovarne. Les dovažajo po družbeni progi iz kočevskih gozdov. Zaposluje delavce iz Slovenije, Bosne, Hrvatske, Macedonije in iz drugih krajev Jugoslavije. Izkoriščala jih je neznosno. Morali so delati od 11 in dostikrat do 17 ur na dan brez plače za nadure. Mezda je bila od 20 do 30 dinarjev na dan, torej niti pol ameriškega dolarja. Organizatorji, ki so skušali te delavce pridobiti v unijo, so imeli težko delo, kajti delavci iz južnih krajev so večinoma nepismeni in ne vedo ničesar o organizaciji. Oziroma, vedeli niso, dokler jim ni bilo izkoriščanja le preveč. Ko so se organizirali, je unija v njih imenu vložila tožbo, da družba krši vse socialne zakone in zahtevala, da se jim plača nadure za nazaj. Družba je tožbo izgubila in delavcem pa morala plačati nad 200,000 dinarjev za nadure, skrajšati delavnik na 8 ur in upoštevati mora druge socialne zakone v korist delavcev. "Jugoles" izvaža večino svojih lesnih izdelkov in desk v Italijo.

*

V Berlinu izhaja list v hrvaščini "Evropska Korespondencija". Subvencira ga nacijska vlada v korist svoje propagande v Jugoslaviji.

*

Notranji minister dr. Korošec bo letos v svojem področju potrošil 601 milijon dinarjev, ali nad 62 milijonov več kakor lani. V njegovem področju ima država 9287 nameščencev in poleg teh 18,500 žandarjev, katerih glavni načelnik je notranji minister.

*

V Jugoslaviji ni več zobozdravnikov, ampak samo še dentisti. Kadar kdo gre po opravkih, pravi, zdaj bom štardal. Namesto besede "seja" je prišla v veljavo beseda "miting". Koncem tedna je "weekend". In tako dalje. Prej nemške, zdaj angleške besede. Tako se izpopolnjuje "moderna jugoslovanščina".

*

S Poljsko ima Jugoslavija le rahle zveze, toda obe vladi jih skušata usoglasiti in utrditi s političnimi in trgovskimi pakti. Obe sta nasprotnici sovjetske Unije. Zdaj gojita posebne trgovske zveze. Jugoslavija je že lansko jesen obljubila Poljski 250,000 kg tobaga, v zameno pa bo vzela poljske jeklarske in železarske produkte iz tovaren v bivši Gornji Šleziji, ki je po vojni prišla pod poljsko oblast.

*

Jugoslavija se veliko bolj briga za vzdrževanje cerkva kakor za šole. Na podlagi njenega državnega proračuna troši vlada za tiste cerkve, ki jih priznava, sledeče vsote na leto (številke v dinarjih):

za pravoslavno	38,326.630
za rimo in grško katoliško	26,282,291
za mohamedansko	15,377,202
za staro-katoliško	378,420
za luteranske sekte	144,000
za židovsko	1,131,220

Vrh teh vsot imajo cerkve še na milijone dinarjev drugih dohodkov. Vzgojno delo, ki ga vrši šolstvo, pa prejema le toliko sredstev, da životari. Cerkev je prva, kajti "cerkev je steber države", pravijo svečeniki. V resnici mislijo s tem, da so oni obramba sistema, v katerem je za bogataše potrebno, da ostane ljudstvo čimbolj nevedno.

*

Zagrebški list "Radnik" piše, da mora dalmatinski vinogradnik prodati 15 hektolitrov vina, če si hoče za dobljeni skupiček nabaviti obleko, in 5 hektolitrov za vrečo moke. List vprašuje: "Za koga je Dalmacija Kalifornija?" Iz njegovega članka je razvidno, da žive kmetje in delavci v Dalmaciji v velikem pomanjkanju vzlic krasoti svojega obrežja. Dalmacijo primerjajo Kaliforniji, a večina delavcev in kmetov uživa večinoma le zelje in slično hrano, piše Radnik, ker nimajo dohodkov za kaj boljšega. Zato imajo zelje z nekoliko kaše že za zajutrek, namesto kave in kruha.

Hrvatski novi komunisti hočejo vrniti Slovencem dolg...

Hrvatski novi komunisti v Zed. državah so sklenili vračati slovenskim delavcem uslugo, ker so pred 30 leti pomagali mali skupini hrvatskih socialistov v tej deželi ustanoviti socialistični list "Radničko Stražo". Njen zadnji naslednik je "Radnički Glasnik". Letnico "Radničke Straže" si prav tako po krivem prilašča, kakor na primer med Slovenci par listov, ki so bili že v vsakojaki posesti.. V "R. G." v izdaji z dne 19. jan. je članek "Slovenci su pred 30 godina pomagali Radničku Stražu".

Člankar zaključuje, da naj Hrvati uslugo slovenskim socialistom za njihovo agitacijo, za finančne in druge žrtve vračajo z agitacijo za "protifašistični slovenski tednik "Naprej". To je zelo slabo povračanje dolga, kajti postanek "Radničke Straže" **je podprl zgolj "Proletarec" in pa sodrugi, ki so od tedanjih dni večinoma še zdaj aktivni pri njemu.** Mnogi, ki so bili zvesti Proletarcu in Radnički Straži, so že med pokojniki. Gotovo bi se čudili, ako bi vstali in izvedeli, da so njihovo nesebično delo komercializirali ljudje, katerim je oportunizem več kakor načela.

Ako bi hrvatski delavci okrog "Radničkog Glasnika" res bili pripravljeni vračati uslugo za sodelovanje slovenskih delavcev pri ustanovitvi njihovega prvega glasila "Radnička Straža", bi rekli, zdaj pa vračajmo "Proletarcu". Ampak "nagrado" prejme "Naprej". To le konstatiramo, kajti pomoči Hrvatov, ki jo naklonjajo svojemu slovenskemu listu, nismo nič nevoščljivi. "Proletarec" se je vedno vzdrževal s pomočjo svojih čitateljev, slovenske sekcije JSZ, in pa s tisto podporo, ki so mu jo tu pa tam naklonila prijateljska slovenska društva. Hrvatski komunisti so nekoč dali kar tri tisoč dolarjev za slovenski list v Milwaukeeju in potem potrošili še mnogo tisočakov, da bi upropastili "Proletarca". Vso tisto vsoto, ki so jo izmozgali od hrvatskih delavcev, bi lahko porabili v res dober namen. Pa je zalegla toliko kot če bi jo vrgli v vodo. Upam, da bo njihova podpora "Napreju" pametnejše uporabljena.

K. T.

Tožba v Moon Runu

Moon Run, Pa. — Slovensko podporno društvo Moon Run je pred sodiščem. Tožitelj je bivši oskrbnik društvenega doma. Članstvo je vsled te izredno važne zadeve vljudno vabljeno, da se gotovo udeleži seje, ki se bo vršila v nedeljo 6. februarja ob 1. popoldne.

Zagovornik našega društva je dobro znani odvetnik Ludvick Zupančič.

Frank Maček, predsednik.

ALI GROZI VOJNA ŽE LETOS?

Emil Vandervelde

Ali mislite, da bo v l. 1938. izbruhnila vojna?

Na to morem odgovoriti samo eno: da me to vprašanje čudi. Reči, da bi v l. 1938. mogla izbruhniti vojna, bi pomenilo bedasto ugibanje. Trditi, da bo v teku prihodnjih mesecev prišlo do nje ali pa da ne bo, bi pomenilo prorokovati, kar mi pa niti najmanj ne pristoja.

Toda kako je mogoče prezreti, da je evropska vojna že v teku — da traja že sedemnajst mesecev. In to v Španiji. Da si v gorah Aragonije in Kastilije stoje nasproti ne samo Španci, ampak Evropejci vseh narodov: Angleži, Belgijci, Francozi, Italijani, Nemci v mednarodnih brigadah proti oboroženim tolpam mednarodnega fašizma.

Ali se bo pozorišče, na katerem divja vojna in pokolj razširilo, dokler ne bo zajela splošna meščanska vojna, (in ne samo Evrope, ampak ves svet) v kateri se bosta v boju na življenje in smrt merili ideologiji socializma in fašizma — je odvisno v prvi vrsti od demokratičnih velesil, od njihovega zadržanja napram agresivnemu in izzivalnemu izsiljevanju, o katerem mislijo vojne željne diktature, da si ga lahko privoščijo. Že leta sem — človek mora imeti pogum, da to pove — izgleda, da vlade velikih in malih držav, ki so ostale obvarovane pred fašistično kugo, naravnost tekmujejo v strahopetnosti, da ne rečem v kaznivem podpiranju zločincev, ki so v Španiji in drugod na delu.

Že mesece in mesece poskuša takozvana politika nevmešavanja, ki v resnici ni ničesar drugega kot politika enostranskega vmešavanja v prid fašistom, kako bi zadavila demokracijo in svobodo v Španiji. In to, ne da bi se našel kdo, ki bi imel pogum reči, da je spričo nesramnih kršitev sklenjenega dogovora, **častna zadeva vseh demokratičnih sil, da napravijo konec tej tragični burki** in dajo španski republiki, kar ji po mednarodnem pravu gre.

V obsodbi takozvane politike nevmešavanja naši internacionali vseskozi soglašata. Nerodno pa je, ako mora človek ugotoviti, da se v deželah, kjer sodelujejo socialisti v vladi — in tu ne izvzamem niti vaše niti naše — puste vladini funkcionarji le prevečkrat voditi od več kot dvomljive politike angleških konservativcev (ki samo podlegajo temnim vplivom kapitalističnih sil), namesto, da bi sledili odločni, človeški in junaški akciji naših sodrugov v angleški delavski stranki.

Naj nihče ne navaja v opravičilo za to popuščanje in kapitulacije, da gre pri tem pa vendarle predvsem za to, "da se ohrani mir". Iz pripovedke o Pavlihi nam je znana resnična prispodoba o slabih ljudeh: **"Oni so iz železa, ako jih bojazljivo otipavamo, ako jih pa trdo zgrabimo, se izkaže, da so iz stekla."**

Miroljubne države — med nje štejem seveda tudi sovjetsko Unijo in Zedinjene države Severne Amerike — so napram troimenski zvezi Japonske, Italije in Nemčije v taki silni premoči, tako po številu prebivalstva kakor tudi glede orožja in ostalih pomožnih sredstev, da bi zadostovalo, ako se zedinijo in spregovore jasno besedo, pa bi s svojo močjo lahko **diktirale mir napadalcem in nasilnikom.**

Ali se naj odpovemo upanju, da bi male države, kot so Belgija ali škandinavske dežele — ki predstavljajo v Društvu narodov moralno silo, s katero mora vsakdo računati — hotele storiti za skupno varnost kaj drugega, kot pa samo hoditi po stopinjah velikih držav in se zavetja iskajoč skrivati za njimi?

Prihodnji petek seja kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — V petek 28. januarja bo redna seja kluba št. 1 JSZ. S poslovanjem prične novi odbor, ki je bil izvoljen na prošli seji Odborniki kluba bodo imeli svojo posebno sejo v sredo 26. januarja, ki bodo razmotrivali o raznih zadevah in pato dali klubovi seji svoja priporočila in predloge.

Pred članstvom kluba bo tudi vprašanje bodočega zbora JSZ, poročilo o pripravah za klubovo prireditev k njegovi 35-letnici, ki jo bomo imeli v nedeljo 20. februarja v dvorani SNPJ in razna druga poročila, na primer o klubovih financah, o izidu naših prireditev itd. Člani in članice, pridite na to sejo vsi! — **P. O.**

John Hujan bo svojo gostilno slovesno otvoril

Chicago, Ill. — John Hujan in njegova soproga bosta prihodnjo soboto 29. januarja priredila slovesno otvoritev njune gostilne, ki jo imata na South Trumbull Ave., nekaj korakov južno od 26. ceste. Prevzela sta jo nedavno od Antona Medveda.

Vsem udeležencem bosta poskrbela čimboljšo postrežbo. To ne le obljubljata, ampak bosta obetanje tudi izvršila. Torej v soboto na svidenje pri Hujanu!

Ali ste si Ameriški družinski koledar za leto 1938 že naročili?

SLUŽBO DOBI

ženska med 35. in 45. letom za kuhanje in splošna hišna dela. Katera želi dobro in stalno službo, naj se oglasi pri

Mrs. MARY TRDINA,
3727 Wesley Ave., Berwyn, Ill.
Phone Berwyn 2808

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto $6.00, pol leta $3.00
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila
Cene zmerne. Postrežba točna.

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

CANKARJEVA DRUŽBA
ŠTIRI KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE
SAMO ZA $1.25

1.) KOLEDAR, ki obsega nad sto strani gradiva in slik.
2.) ŽENIN IZ AMERIKE. Povest. Spisal Anton Tanc.
3.) FRANCIJA IN FRANCOSKO LJUDSTVO. Spisal C. Petelin.
4.) SINOVI PREDMESTJA. Povest. Spisala Mimica Konič.

Vse štiri knjige Cankarjeve družbe dobite za $1.25.

Pošljite naročilo čimprej. Naslovite:
PROLETAREC, *2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.*

KNJIŽEVNOST

Decemberska številka revije "Njiva" ima sledečo vsebino: Ivan Cankar: Vsevolod Ivanov: Otrok (nadaljevanje); J. K.: Nekaj naše zgodovine; A. Mozetič: Spomini; S. Savo: Naše prireditve; Pregled.

*

"Socialist Review" je magazin za teoretične razprave, ki ga izdaja ameriška socialistična stranka. Urejuje ga Herbert Zam. Za januar in februar je izšla skupna številka. V nji je članek bivšega španskege premierja Largo Caballera o potrebi enotnosti revolucionarnih struj v Španiji. Norman Thomas ima v nji članek o novi depresiji v Zed. državah. Sam Baron, ki je bil v Španiji, podaja članek o nji o "izzakulisnih razmerah in odnošajih". Clarence Senior piše o revolucionarnem razvoju Mehike. Ben Fisher razpravlja o zadnjih municipalnih volitvah v Detroitu. Gus Tyler razpravlja, kaj je in kaj naj bo taktika delavske stranke. Dalje je v tej reviji več drugih člankov, ocene knjig itd. Naslov: Socialist Review, 301 W. 29th Street, New York, N. Y. Stane $1.50 na leto. Izhaja neredno

*

Ilustrirana kulturna in družinska revija "Vzajemna Svoboda" ima v novemberski-decemberski številki sledečo vsebino: Napredek je zakon; J. Sovjak: Moderno zdravilišče; Jelka Vukova: Kakor v pravljici je bilo; Jelka Vukova: Detelj-zdravnik; Arkadij Averčenko: Dražba; V. Doroševič: Radovanje v peklu; Žena v pravu Jugoslavije; Vpliv brezposelnih na ženin položaj (iz knjige: Angela Vode: "Žena v sedanji družbi"); Proletarka in moda; Človekova prehrana; To in ono; Par besed o nikotinu.

Naročnina na to revijo za Ameriko je $1.50. Naroča se pri Proletarcu v Chicagu. Posamezna številka stane 20c.

Rezultat kampanje za "Radnički Glasnik"

V kampanji k 30-letnici hrvatskega tednika "Radnički Glasnik", ki se zdaj naziva za glasilo naprednih delavcev, je bilo dobljenih 279 novih naročnin, 762 ponovitvenih naročnin —obojih v skupni vsoti $2,414, in v podporo pa $3,872.80, torej nad $1,400 več podpore, kakor za naročnino. Skupaj znašajo omenjeni dohodki $6,286.80, v katerih pa še niso všteti prebitki slavnosti za "Radnički Glasnik", ki se je vršila v Pittsburghu, v New Yorku in nekaterih drugih mestih, ki so jih imeli v isti namen. "Radnički Glasnik" smatra, da je praznovanje njegove obletnice gmotno sijajno uspelo.

Smrt Slovence kar na debelo kosi

Pittsburgh, Pa. — Umrl je John Ban. Umrl je Michael Jerala. Tajniku tukajšnje konferenčne organizacije klubov J. S. Z. in Prosvetne matice J. Ambrožiču so skoro hkrati umrli kar trije sorodniki. Umrl je naš nekdanji stari znanec Jakob Kotar. Ubilo ga je v avtni nezgodi. Tancek iz Girarda je nedavno poročal, da je preminula naša sodelavka Frances Dobrovolec. Bral sem, da je v Clevelandu ubilo bivšega tajnika kluba št. 49 JSZ Pezdirja.

Pa bi še lahko našteval, ako bi beležil take vesti iz naših časopisov. Ako se hočemo Slovenci ohraniti, moramo bodisi dobiti na mesta umrlih nove priseljence iz starega kraja, kar nam vlada ne pusti, ali pa vzgojiti tu rojene Slovence, da bodo hodili po naših potih. Drugače je britof za nas vse. Torej le med mladino, da se ne bo samo žogala, ampak tudi kaj delovala.

Bral sem tudi par opazk glede pogreba pokojnega John Bana. Je nerodno pisati o pokojnikih. Bana sem imel rad od kar sem ga poznal, in tega je veliko let. Njegov brat je v tukajšnjem listu pojasnjeval, kako in kako zaradi cerkvenega pogreba. Jaz sam sem se čudil, da ga je imel, ampak zgražal se nisem. Pogrebi se zmerom oskrbujejo po naročilu. Kdor ga za svojce aranžira civilnega, je civilen. In kdor misli, da pomagajo blagoslovi, naroči svojemu dragemu ali svoji dragi cerkvene ceremonije. Mrs. Fradel je pisala užaljeno, pa ni bilo na mestu — vsaj po mojem mnenju ne. Simpatiziram z Mrs. Ban, kajti on in ona sta si bila res prijateljska zakonca. Ampak kot so mi pripovedovali — jaz se namreč ne vtikam v cerkvene stvari in ne v cerkvene ceremonije — je tukajšnji slovenski župnik Kebe cerkveni obred odklonil opraviti — poskrbel pa je bodisi on ali kak drugi, da so na njegovo mesto dobili drugega duhovnika.

John Ban ostane med nami v najboljšem spominu in vsi, ki smo ga poznali, sočustvujemo z njegovo soprogo. — K.

Kmetiška Jugoslavija

V Jugoslaviji se preživlja s poljedelstvom 4,327,0000 družin, ali 82 odstotkov vsega prebivalstva države.

"Demokracija" v Rumuniji

Nova "demokratična" vlada v Rumuniji pravi, da je demokratična zato, ker hoče Rumunijo za Rumunce, ne za tujce. Ko je prišla na krmilo, je imela le kakih 6 odstotkov glasov na svoji strani. Ko hitro pa je pričela s persekutiranjem judov, se je bedno ljudstvo razveselilo — češ, take akcije je bilo treba! A razmere se ne bodo izboljšale, kakor se nisо v Nemčiji, kjer so judom stopili na prste kakor doslej v moderni dobi še v nobeni drugi deželi.

"Bela partija"

Socialni roman "Bela partija", ki ga je napisal iz življenja rudarjev sloviti češki književnik Karl Čapek, je dobil veliko cirkulacijo in je prevajan v mnogo jezike. Čapek je znan tudi Slovencem radi prevodov njegovih del v naš jezik. Klub št. 1 JSZ v Chicagu je svoječasno uprizoril njegovo senzacionalno dramo "Rossums Universal Robots". Ena njegovih novejših slovitih dram je "Bela bolest".

Vojna propaganda na Japonskem

Vsa Japonska mora biti mobilizirana kakor eden za obrambo svojih pravic in za zatrtje protijaponskega sentimenta na Kitajskem, je nedavno izjavil japonski cesarski svet. Posledica te izjave je poostrevanje militaristične vzgoje med mladino. Otroci so navduševani, da naj se igrajo vojake in vlada jim nudi vojaške kape, lesene puške in slična nadomestila za orožje.

Nadure na Danskem niso več potrebne

Delavci vsepovsod se borc za skrajšanje delavnika in to ne le s stališča svojih koristi, ampak tudi zaradi svojega boja proti brezposelnosti. Na Danskem so že prošlo jesen izvojevali zakon, ki prepoveduje nadurni delavnik, razen v zelo izjemnih slučajih, toda dotični, ki dela čez čas v enem tedno, mora delati toliko manj ur v drugem ali tretjem. Delodajalci zahtevajo ukinjenje te omejitve, češ, da brezposelnosti ne zmanjšuje, v obratih pa povzroča težkoče in izgube.

Redna konvencija soc. stranke bo v aprilu

Redna konvencija socialistične stranke se bo vršila enkrat aprila to leto. Podatkov kje in na kateri dan, še nismo prejeli. Prejeli pa smo pismo socialistične stranke v Ohiu, v katerem naznanja, da ima socialistična organizacija v okraju Cuyahoga (Cleveland in okolica) pravico izvoliti tri delegate in klubi po vsi ostali državi Ohio pa štiri delegate.

Prispevki za španske borce

XIII. IZKAZ

Los Angeles, Calif. Glasbeno in dramsko društvo "Zarja" $10.00. (Poslal Frank Novak.)

Collinwood, O. Nabrano na veselici kluba št. 49 JSZ $3; po $1: Anton Skapin in Joseph Maslo; Anton Zorko 50c, skupaj $5.50. (Poslal Joseph Maslo.)

Chicago, Ill. Dr. št. 559 SNPJ $1.

V tem izkazu $16.50, prejšnji izkaz $1,609.85, skupaj $1,626.35.

Sistem, ki je povzročil gorje milijonom, spet vabljen na sodelovanje

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ja bolj kot pa potop kake ameriške topničarke v kitajskih vodah. In ker je postal na vse skupaj "jezen", ker je uvidel, da se na svoj kongres ne more več zanašati, ne na moralno oporo unij, ker so si v laseh, si je mislil. "Grem nazaj."

Mi se temu ne čudimo. Prvič, od demokratske stranke nismo nikoli ničesar boljšega pričakovali. Drugič, tudi ako bi Roosevelt hotel ustvariti takozvano socialno pravičnost, bi te naloge on ne zmogel, ker je načelnik stranke, katera hoče in zahteva, da sistem socialnih krivic ostane neomajan. Dobra stran v tej kritični situaciji je, da se prizadevanja za slogo v delavskem gibanju pospešujejo.

AMERIŠKI "HUMOR"

V stavkovnih bojih prošle mesece se je uganjalo ne samo brutalnosti, ampak tudi šale. Trgovci na primer najemajo proti unijskim piketom svoje ljudi, ki nosijo napise, kot, "mi nočemo rediti odbornikov zunanje unije!" Ali, "unija nam dela s svojo stavko krivico in škodo".

Eno takih šal prikazuje gornja slika. Unijski delavci so zastavkali in piket je hodil sem in tja. Gospodar pa — ne bodi len — mu je hotel "eno zagosti". Najel je priletno, nič kaj zalo zamorko, da je hodila s piketom z napisom, kot ga vidite gori. Torej "novoporočenca". Piket pa, ne bodi len — je tekel domov, se preoblekel v ženina in istočasno so mu v uniji preskrbeli dežnik s potrebnimi napisi, pa sta korakala sem in tja. Kdo je zmagal, nam ni znano.

KOMUNISTI USTANAVLJAJO ZDAJ DNEVNIKE POD LIBERALNO FIRMO

Komunisti v San Franciscu so svoj list "Western Worker" nehali izdajati, svoje tiskovno podvzetje reorganizirali pod nestrankarsko označbo in ustanovili namesto prejšnjega lista dnevnik pod imenom "Peoples World". Na osrednjem zapadu zbirajo že mnogo mesecev prisjevke za dnevnik, katerему so določili ime "Midwest Daily Record". Mnogi komunisti so insistirali, da se naj imenuje "Midwest Labor Harald", "Midwest Daily Worker", ali pa s kako drugo slično označbo, ki bi izpričevala njegov delavski značaj. Promoterji so sklenili nasprotno, češ, da očitno delavski list med maso nima privlačnosti. Zato je med njo laglje razpečavati list, ki nosi bolj "buržvazno" kot delavsko ime. Pravijo, da so za ustanovitev tega dnevnika, ki bo izhajal v Chicagu, zbrali že kakih $40,000, in da bo služil vsemu delavskemu gibanju, seveda v mejah sedanje nove komunistične taktike, ki propagira zveze pod svojim vodstvom magari s klerikalnimi organizacijami, samo če se izrečejo, da so proti fašizmu. Newyorški komunistični "Daily Worker" bo oskrboval, oziroma oskrbuje večino gradiva podružnemu dnevniku v San Franciscu in ga bo oskrboval svojemu dnevniku v Chicagu. Kom. stranka je pozvala vse svoje organizacije, da neumorno delujejo za oba nova dnevnika in nove tednike, ki jih komunisti ustanavljajo, ali pa so že začeli izhajati. Nekateri se označujejo za neodvisna delavska glasila, drugi za glasila naprednih delavcev in tretji za protifašistične liste. Uredniško taktiko določa vsem vrhovni strankin časnikarski svet.

Slovenski dom na Holmes Ave. v Clevelandu

Tajnik Slovenskega doma na Holmes Ave v Collinwoodu poroča, da znaša domova aktiva, vključivši poslopje in stavbišče, $41,789.35. Dohodki (večinoma v klubovih prostorih v domu) so lani znašali blizu $26,000. Čistega dobička ima dom v letu 1937 $2,095.22. Dom na Holmes Ave. je središče katoliških slovenskih organizacij, dasi je na razpolago tudi drugim, dočim je Slovenski delavski dom središče versko nepristranskih organizacij, svobodomiselnih podp. društev in naprednih kulturnih društev v Collinwoodu.

Hitler in Hoover

Bivši ameriški predsednik Hoover je obljubljal po dva avta v vsako garažo. Diktator Hitler je bolj skromen. Že dokaj časa tega je obljubil, da bo imel v Nemčiji vsak peti človek svoj avtomobil. Obljubo pa je izpolnil celo slabše kakor Hoover. Fabriko za masno produkcijo avtov šele gradi.

FALCON CORNER

Editors: *Mitzi Oven — Elsie Krek*

On January 22, 1938 the Red Falcons held a interesting meeting. There were 14 members present, although, few whom we would like to see present were not. The Falcons had a very interesting discussion about the Spanish War, and the attempt to bar the March of Time newsreel from Chicago.

The most important event of the meeting was the election.

Our new secretary is Elaine Turpin, treasurer is Mitzi Oven, Boys' clan leader is Conrad Ladstatter, Girls' clan leader is Jennie Simon, and the Sergeant at Arms is Elsie Krek.

At the conclusion of the meeting we practiced the Marsellaise.

By Elsie Krek.

Tree — by Joyce Kilmer

I think that I shall never see
A poem as lovely as a tree.
A tree whose hungry mouth is prest,
Against the earth's sweet flowing
breast.
A tree that looks at God all day,
And lifts her leafy arms to prey
A tree that may in summer
Wear a nest of robins in her hair.
Upon whose bosom snow has lain
Who intimatintly lives with rain.
Poems are made by fools like me
But, only God can make a tree.

Contributed by Robert Skavich.

The Road Ahead

By Harry W. Laidler

The Road Ahead is a primer of Capitalism and Socialism. The author says we will soon find ourselves "in one of the great periods of reorganization and pioneering." The old generations of America have given little attention to social pioneering. This generation should begin now to prepare themselves for the task ahead. This little book is a modest attempt to make a start in that preparation.

A Letter

This letter was taken from the book "From Spanish Trenches."

These vivid letters are the actual accounts of the Civil War from behind the Loyalist lines. The writers of these letters are of many nationalities. Some of the letters are by American girls giving medical aid in the hospitals, and some are by newspaper correspondents.

Robert Munson Taylor is from Boston. He is only 22. At the age of three he lost his mother and was brought up by his grandmother, who belonged to the D. A. R. and the Colonial Dames. Her brothers fought in the Civil War. Grace is his sister.

February 25, 1937.

Hello Tank:

How are things going with you and Gramp? I feel a bit louzy over the way I had to tell you I was going to S. A. I suppose you know by now that I am in Spain fighting the Fascists.

You will think no doubt that I am a damn fool for coming, but someday you will realize how right I was. If you yourself could come over here and see the situation there would no be one iota of doubt as to whether or not I was right. This war is twice as horrible as the last. It is incredible to think that modern science could have invented such new and deadly weapons for the destruction of man by man.

The Fascists are beasts in the employment of these and at the front it is not an uncommon sight to see men burning from incendiary bullets.

The machine gun fire exploding bullets that will blow a man's head from his shoulders. The Fascists bombers come over and bomb towns filled with women and children and at one town the kids had scares on their faces from bomb shrapnel. The planes in this war can go 400 miles an hour while the bombers can do 275 m. p. h.

Once in the trenches we were bombed twice. There, Fascist's bombers supported by about 30 pursuit planes came over and I could see the bombs leave the bottom of the plane and drop down. The nearest one landed about 50 ft from the trenches showing how louzy they are. One day we were shelled for 5 hours steadily, but after the second hour we started a card game and every time we heard a close one coming we thumbed our nose.

So far we have been beating the Fascists to hell, but they are in a funny position. Most of them are Germans or Italians and if they want to quit they find an officer ready to shoot them. Every day we had anywhere from 30 to 60 deserters coming over to our side and they would tell stories of torture that would have chilled the heart of a Bluebeard. After a day's fighting we could not leave any wounded on the field because at night the Moors and Germans would come out and knife them. Several times we found lads who had only slight wounds with their necks slit open.

There is one thing however that our lads have got that the Fascists haven't and that is Courage. You should see some of the Spanish kids of 16 or 17 years run out, climb up on top of a tank and heave a hand grenade into the peephole. Most of the Spanish men are at the front and they are a swell bunch. The women treat us swell and they do a million and one things for us such as washing sewing, etc.

This country is beautiful too, and the climate is swell. During the early afternoon it gets so warm that all the shops close and everyone takes a Siesta, even the animals. The wine here is excellent and I'm quite accustomed to getting along without water.

I am writing this from a hospital. I was slightly wounded on Feb. 27 when I went over the top. I feel pretty good now and expect to return to the front any day. When I do I'll give those Fascists a good dose of American hell. Well, Tank, you and Granny take things easy and the next time I go out I'll pick a couple of oranges for you.

Lots of love,

Bob.

The Red Falcons wish to thank Mr. Spolar for the delicious box of candy which he sent to us.

Be sure to read the Corner next wek for there will be many more interesting items. Friendship!

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih kulturnih društev:

JANUAR

WAUKEGAN, ILL. — Kartna zabava kluba št. 45 JSZ v soboto zvečer 29. januarja v Slov. nar. domu.

SHEBOYGAN, WIS. — Gostovanje milwaukškega soc. pevskega zbora "Naprej" v nedeljo 30. januarja v Hrvatskem domu. Predvajal bo koncert in spevoigro "Cevljar in vrag".

FEBRUAR

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 20. februarja proslava 35-letnice kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

STRABANE, PA. — Veselica kluba št. 118 JSZ v soboto večer 26. februarja v dvorani društva št. 138 SNPJ.

MARC

STRABANE, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice zadnjo nedeljo v mesecu.

APRIL

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 10. aprila koncert "Save".

MAJ

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 1. maja prvomajsko slavje.

MILWAUKEE, WIS. — Konferenca klubov JSZ in društev rosvetne matice za severni Illinois in Wisconsin v nedeljo 1. maja v S. S. Turn dvorani.

MILWAUKEE, WIS. — Majsko slavje klubov št. 37 in 180 JSZ v nedeljo 1. maja v S. S. Turn dvorani.

(Tajnike klubov in kulturne odseke klubov ter tajnike konferenc prosimo, da nam sporoče vse svoje prireditve za uvrstitev v to kolono in da nam pošljejo popravke, ako so podatki o priredbah napačno zabeleženi.)

IZREDNA

ponudba za trimesečno preizkušnjo

SAMO OMEJEN ČAS

$1.50 naplačila celih 48 mesecev za plačevanje preostanka z vašim računom za plin.

$10 popusta za vašo sedanjo peč
$10 popusta za inštalacijo

Ponudba se nanaša samo na avtomatične plinske vodne peči, za katere je cena v gotovini $60 ali več.

(Inštalacija ni vključena)

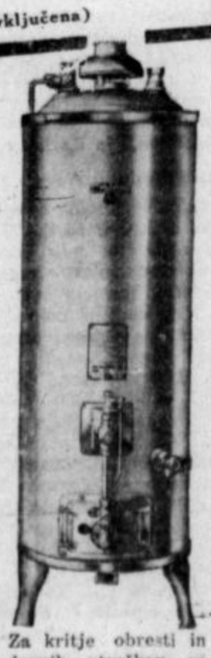

● Takoj—se poslužite te ugodne prilike za preizkušnjo! Naročite nam, da vam postavimo avtomatično plinsko peč za gretje vode v vaš dom. Plačate samo majhno naplačilo in redne mesečne obroke z vašim računom za plin tekom dobe treh mesecev. Ako potem niste popolnoma zadovoljni, vam jo bomo odstranili in instalirali vaš stari sistem za gretje vode **brez vsakega plačila**, izvzemši malih obrokov, ki ste jih že plačali. Toda požurite se—ta ponudba je samo za omejen čas. Pridite k nam danes—izberite si svojo avtomatično plinsko peč za gretje vode brez odlašanja!

POMNITE Automatično plinsko gretje vode stane zdaj manj, kakor kdaj koli prej. Poizvedite pri nas takoj!

Za kritje obresti in drugih stroškov se računa nekoliko višja cena za peči, prodane na obroke.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

VABILO NA

VELIKO OTVORITEV GOSTILNE

V SOBOTO 29. JANUARJA 1938

● ●

Fina godba — Ples — Najboljša postrežba

● ●

Se iskreno priporočata

JOHN in THERESA HUJAN

2611 So. Trumbull Ave., CHICAGO, ILL.

(PREJŠNJI MEDVEDOV TAVERN)

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer—Call Austin 5700

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172—7173

1727-1731 W. 21st Street **CHICAGO, ILL.**

A Yugoslav Weekly Devoted to the Interest of the Workers
OFFICIAL ORGAN OF Yugoslav Federation S. P.

PROLETAREC

EDUCATION, ORGANIZATION CO-OPERATIVE COMMONWEALTH

NO. 1585. Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL., January 26, 1938. VOL. XXXIII.

AN OPEN LETTER TO YOUTH

Youth Must Choose Between Old System and the New

The generation now growing to manhood will live in one of the most difficult epochs of modern history. An old system is dying; the new system has not yet come to the birth.

An old system is dying; and, as it dies, war and revolution are the price it exacts for its disappearance.

It was a system with many remarkable achievements to its credit. Yet, with them all, it was a system which placed power before right, the riches of the few before the welfare of the many, which tolerated actual poverty in the midst of potential plenty lest access to that plenty destroyed the privileges of the few.

The youth of this generation has got to choose between the old system and the new.

It has, effectively, to choose between the system responsible for Japanese imperialism, for German and Italian Fascism, for the inception and continuance of the Spanish civil war, for the Means Test in Great Britain, and "economic royalism" in the United States; and a system which, as the Soviet Union has already begun to show, can abolish unemployment and plan production, with the career genuinely open to the talents, for community consumption.

It is a choice between a system that has been tried and failed, and a promise that, again can create new and richer values which are certain to transform for the better all the basic values of our civilization.

The call of the new system is a call to life; the call of the old is a call to death.

The call of the new can elicit all the creative impulses of man. It can give a new direction to human effort. It makes life a supreme adventure in co-operative living. It replaces the acquisitive impulse by the spirit of service as the supreme foundation of social effort.

It seeks to end the exploitation of man by man. It recognises that a society divided into the two classes of rich and poor poisons its own foundations by making conflict instead of co-operation the law of its life.

Such a society, it insists, restricts the culural heritage to a few, and compels the masses to pass through existance with no effective sense of the riches that are there to be experienced.

Whether it be health or housing, the care of the young or the welfare of the aged, the progress of the arts, or the evolution and use of science, the new system indicts the old by the proof it offers that these, under the present dispensation, have no meaning save in the context of money.

Our civilization has no other religion than this. Money, and the success that money brings, are, for its votaries, the supreme test of power.

The youth of this generation must make its choice between these worlds. It must make it, realizing that, in a literal sense, it is a choice between life and death. — H. L.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

I want to call attention again to the coming Annual meeting of the Stockholders of the Jugoslav Building and Loan Association which will take place this coming Saturday, January 29th, at the Slovene Labor Center. Independent accountants have just completed their audit of the books and they are now preparing a detailed report which promises to be quite inspiring. Last week we enumerated some of the items which will stand out in this report. Today it is important to report of the proposals which are to be submitted for decision to the Annual Stockholders meeting. One of such proposals will have to do with repayments. Another with the disposal of our real estate. And the third, the proposition to adopt the direct reduction plan of mortgage loans. We have previously reported that we are making primarily all FHA Insured Mortgage loans, which loans are insured by the Government. At this meeting we will propose to allow any of the present borrowers to change over to the direct reduction plan. Furthermore, we have already received commitments for FHA Insurance of fifteen of the present mortgages which means that we will make our money safer and more secure. In this manner, we intend to gradually liquidate the old mortgages while we constantly add on new insured FHA Mortgages so that in the course of four or five years practically every mortgage will be insured by the Federal Government and the deposits of our members will be doubly safe. It is important that as many members as possible attend this annual meeting to help decide these questions and to formulate the future policy of our Association.

*

Money is the curse of humanity. It is the downfall of many otherwise good men and women. If the working people had money, there would be no depressions. Because they don't have it, they are in constant misery. The incentive to accumulate money urges people to do all kinds of things which are harmful to the well being of society. For instance, millionnaires accumulate great hordes of money and because the money does not get into circulation or because the money controls the very life of the country, these millionaires can generally manipulate their big wads of dough to make the cycles of prosperity, dullness, depression, recession, etc. Money in the hands of these millionaires makes wars and kills millions of human beings. The most peculiar thing about money is that the laboring man digs it out of the ground, transports it to the mills and smelters, and then to the mint, performing all of the processes and then finds himself without any of that money. Untill man learns to acquire more of the money he makes and produces, the laboring class will always be abused, will always have to starve, and will always be made into cannon fodder. More money in the hands of the poor will change the economic system as well as the political system.

*

Our petty politicians in Chicago and Cook County have again been uncovered stealing millions of dollars monthly which was destined for the sales tax treasury of the State. Some of them are being indicted and no doubt, some will even receive fines and short sentences in prison. However, all that will not right the wrong system of collecting taxes from the poor in order to feed a lot of crooked politicians. The sales tax is opposed by a big majority of the citizens of Illinois, yet it was imposed on them by the misrepresentatives of the people. And now instead of the poor reliefers getting a bread basket occasionally, the money found its way into the pockets of crooked business men and corrupt politicians.

*

Not only have we been opposed to the sales tax in principle but we have also opposed the manner in which it has been collected in Illinois. The very collection system breeds thievery. If we have to have a sales tax, the least little bit our State authorities could do would be to establish a better system of collecting it. A postage stamp system might do. Other states have used the stamp system profitably. We had tokens before, but they proved very inadequate, so they were done away with, to the detriment of the tax paying public. Loads of money would be available for relief and other purposes in any of our states, if our grafting politicians could be made more responsible or if the thoughtless and careless citizens would elect representatives who think something of their honor besides money.

*

Our Social Study Club is planning on some good discussions for our future meetings. Suggested subjects are, "The Meaning of Democracy," "Can We Attain Our Aim Through Social Evolution," and the "Importance of Force and Power in the Evolution of Nations," etc. After the successful meeting of January 14th, we look with pleasure and interest to the next meeting on February 11th.

Sub-Branch No. 27 JSF

Plans Made for 1938

Cleveland, O. Sub-Branch No. 27, began the year with a successful meeting held on January 10th.

The newly elected officers took their respective offices and seemed sincere in doing so.

The following are the new officers: **Josephine Turk**, secretary; **Olga Vehar**, rec. secretary; **Walter Wesley**, educational director; **Albina Vehar, Frank Elersich** and **Edwin Poljsak**, auditors; **Andrew Turkman**, chairman.

During the last year our Branch successfully sponsored a number of social affairs the proceeds of which were donated to several good causes, namely: Proletarec, the Socialist Call, Socialist Party county office sustaining fund, the local Councilmanic campaign fund and the North American Committee for Spanish Democracy.

Although we have not been active in Socialist Party work by ourselves, we have, however, served on various other committees such as: May Day Committee, Comrade Louis Zorko's Councilmanic campaign and on the County Executive Committee.

For this year we have an outlined plan which we intend to abide by throughout the year. The most essential and important item on this program will be **Workers' Education** under which we shall study Parliamentary Law, Public Speaking, correct form of giving committee reports, etc.

Our regular meeting dates are the second and fourth Mondays of each month at our Socialist Club room in the Slovene National Home on St. Clair Ave. — **Josephine Turk.**

Dangerous Censorship

At times it seems as if Fascism and dictatorship are staring at us and into our homes right from our back porches. I have in mind at present a book written by Mr. Ferdinand Lundberg, entitled, "America's 60 Families," which has been censored by the Herald Tribune in a way that the Tribune will take no more advertising copy on the book.

Mr. James Henle, president of The Vanguard Press in New York City, publishers of the book, states: "The Herald-Tribune has given no explanation whatsoever for this censorship, but no explanation is necessary as Mr. Lundberg's book is an important contribution towards promoting a better understanding of economic and social conditions of human welfare.

Now we learn that Du Ponts, one of the 60 families mentioned in the book have filed a Libel Suit in the Federal Court for the amount of $150,000 against the author and publishers. The complaint is based on a passage in the book which states that, "the United States is owned and dominated today by a hierarchy of its 60 richest families, buttressed by about 90 families of less wealth." Du Ponts are listed as the eight ranking family while Rockefeller heads the list and Morgan is second.

We will undoubtedly read much more about this case as it progresses. The author has nothing to fear as long as he can prove his statements which should be no hard task.

All progressive-minded and class conscious readers should be interested in this attack on the freedom of speech and press. Censorship of this type is the beginning of dictatorship and Fascism.

If we are to preserve democracy in America, we must make use of it — and making use of it means speaking and writing the truth about economic and social conditions.

L. B. Jursey.

Enough For All

Allow me to say to you, my fellowmen, that nature has spread a great table bounteously for all the children of men. There is room for all and there is a plate and a place and food for all, and any system of society that denies a single one the right and the opportunity to help himself freely to nature's bounties is an unjust and iniquitious system that ought to be abolished in the interest of a higher humanity and a civilization worthy of the name. — Eugene V. Debs.

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

35th Anniversary Celebration

Branch No. 1 has been carrying on its program of education among the working masses continuously during the past thirty-five years. This work, in the cultural field, consists of producing labor plays and dramas, sponsoring the Red Falcons class for children and the Social Study Club in which our youth is enrolled. In the educational field, a large amount of literature is distributed each year. The work of the Branch proper is Party work and education in addition to which it also sponsors a singing group, "Sava" in which are enrolled between thirty and forty singers, meeting for weekly rehearsals and producing their annual Spring and Fall concerts. Each year a number of picnics are held to which large audiences respond, new contacts are made and gradually acquainted with our Branch and its work.

On February 20 at the SNPJ Hall we will celebrate the 35th Anniversary of our activities with a fine program consisting of a symbolic Slovene play "Jernejček" by Ivan Molek, written especially for this occasion; a one-act drama, "The Terrible Meek" by members of the Social Study Club and a variety of Red Falcon talent. Also one or two speeches appropriate to the occasion.

Tickets at 35c in advance and 40c at the door, are being distributed among our members and sympathizers. Use your spare time to turn them into cash. We must mark this occasion with a fine turn out, an impressive program, revival of some of the old spirit and enthusiasm, new contacts and acquaintances and a renewal of the old.

Educational Bureau

A few weeks ago, invitations were sent to secretaries of the different Yugoslav fraternal lodges urging those who are not, as yet, members of the Bureau to affiliate and those who are already members, to renew their membership for 1938.

New plays in both Slovene and English are being constantly added to the Bureau's already large selection. The secretary through his contact men in this country and Europe makes selections from time to time from among the works of Yugoslav playwrites thereby enabling him to have on hand an up to-date selection for use of the Bureau's affiliated organizations.

No plays are sold through the Educational Bureau. It is merely a loaning service which affiliated organizations are entitled to through their annual membership fee. In addition to this service, literature is sent each year to all affiliates. This year 2400 copies of "Železna Reka" (Iron River) a story of the Civil War of Russia by A. Serafimovič, were sent to the Slovene lodges and shortly the English speaking lodges will receive literature.

February 12th

A stockholders meeting of the Slovene Labor Center will be held at the Center on the 12th of February.

Ladies!

Keep in mind, when buying stockings: first, that they must not be made of silk as most of it comes from Japan; second, they must not be German-made; third, they must be Union-made.

According to the white list published by the American Federation of Hosiery Workers the only union-made hole hose on the market at present are Phoenix and Strutwear.

"Hard-Time" Party

The Social Study Club will sponsor a "hard-time" party at the Slovene Labor Center on March 12th. About this, more later. In the meantime, other organizations are asked to keep this date open.

LUCK

What bring you, sailer, home from the sea—
Coffers of gold and of ivory?
When first I went to sea as a lad
A new jack-knife was all I had!
And I've sailed for fifty years and three
To the coasts of gold and ivory.
And now at the end of a lucky life,
Well, still I've got my old jack-knife.
(From West Coast Sailor.)

POSSIBLE TOTAL UNEMPLOYED TOPS 16,000,000

There were between 7,800,000 and 10,900,000 jobless Americans who want to work and are able to work when the unemployment census was taken in November.

This report was made to the President after weeks of compilation of returns, and a check on accuracy in several localities. The lower figure is the number of persons who signed cards in the mail census of November. The higher figure is that arrived at by a test canvass which showed many persons who should have done so failed to return the census cards.

John D. Biggers, administrator of the voluntary unemployment census, reported to President Roosevelt that 3,209,211 persons registered as partially unemployed on Nov. 20.

Biggers said the enumeration was only 57 per cent correct, making it possible that 5,630,192 persons may have been partially jobless when the census was taken.

On the basis of this report and a previous one which listed a minimum of 7,822,912 and a maximum of 10,870,000 persons completely jobless, it was possible that 16,500,000 persons were seeking either full or part time jobs in November.

Figures will be used by the Administration in fixing future relief policies.

PATHETIC LAMENTATIONS No. 1

"They didn't call it a recession when I was President—" Herbert Hoover.

And for once we can see his point.

NOT SO DUMB

There's the absent-minded employe who punched the boss and said good morning to the time-clock.

"Bombing was most diverting."—Vittorio Mussolini, in book on Ethiopia.

Boss—"Well, Tommy, I guess you wish you were in my shoes."

Tommy—"Like hell—there's a strike committee to see you."

THE FIRST "TOUCH" OF SPRING!

JOHNSTOWN NEWS

By KAR JON

SWOC meets but not in Highschool

The meeting of the SWOC was held in Johnstown on Sunday, January 16, but not in the High School Auditorium. Since the School Board refused the use of the High School Auditorium for this meeting on grounds that such gatherings are controversial, it was held at the Majestic Theater, one of the largest in town. Over two thousand people packed the theater and listened to the speeches of Clinton Golden, regional CIO director and judge Michael A. Musmanno from Pittsburgh. Judge Musmanno was scheduled to speak but because of an throat ailment his doctor did not permit him to talk much above a whisper. However, he appeared in person, sat on the stage and smiled at the audience while Sam DiFrancesco, an attorney, read his manuscript.

The speechless Musmanno made quite a hit. Referring to the school boards decision he said: "The school board has kept us out of the schoolhouse but I hope the prohibition does not apply to them. They should by all means go to school. They can learn that in the economic alphabet of the country there are three letters that cannnot be ignored.

"Those letters are the CIO.

"Those letters stand for Cooperation, Intelligence and Order, and not what some try to make you believe they stand for."

Use of school building granted for "other" meetings

Sometime next month Dr. Glenn Frank comes to Johnstown. A meeting has been arranged for him at the High School Auditorium, the same school that was refused to the S. W. O. C. Dr. Glenn, I presume now that he has been handed a high official position by the Republican National Committee will talk about violets, pansies, etc. If he doesn't, it will be "Controversial", and that's just what it will amount to.

Drinkers short of funds — drunkenness decreases

Our Chief of Police in Johnstown submitted his annual report to the city council a few weeks ago. Among other things it included the number of arrests made in 1937 and disclosed that drunkenness, however, decreased during the past 12 month period.

It's getting so that even police duties are being affected by the "business recession". But some people still drink. Recently a minister of Lemoyne, Pa., was taken to the Workhouse for a 6-to-12 month stretch on charges of driving an automobile while under the influence of liquor.

Robbed in jail!

The city jail in Johnstown is not a safe place anymore. A prisoner not long ago complained that he was robbed while in his cell. He claimed that someone reached thru the bars, unlaced his shoe and took $5 without awakening him. Ticklish feet would have saved him the five spot and the police officials a lot of trouble trying to find out who the robber was.

"There's music in the air"

Singing society Jugoslavia has began to function again. A dozen or more new members joined the chorus at one of its recent meetings.

Rehearsals are held every Tuesday night at 8 p. m., at the Slovene Hall in Moxham. There is considerable interest among the singers to go places with their chorus and here's wishing them a lot of good luck.

2,500 U. S. FIRMS USE LABOR SPIES

Service Includes Munitioning and Coercion

The senate civil liberties committee reported to congress that labor spying is "a common, almost universal practice in American industry" and declared that one third of the spies used by one agency were union officials.

"The known total of business firms receiving spy services . . . is approximately 2,500," the report said. "The list (of these firms) as a whole reads like a blue book of American industry.

"The names and distribution of these firms conclusively demonstrate the tenacious hold which the spying habit has on American business.

"From motion picture producers to steel makers, from hookless fasteners to automobiles, from small units to giant enterprises—there is scarcely an industry that is not fully represented in the accompanying list of clients of the detective agencies.

Rely on Spies

"Large corporations rely on spies. No firm is too small to employ them. The habit has even infected the labor relations of non-commercial, philantrophic organizations — witness the employment of the Railway Audit and Inspection Co. by the directors of the Brooklyn Jewish hospital in New York city."

Chariman Robert M. La Follette, Jr., Progressive, Wisconsin, and Senator Elbert D. Thomas, Democrat, Utah, members of the committee, said the report on "industrial espionage" represented approximately one-fourth of the committee's work to date. The report completes the inquiry into "industrial espionage."

They pointed out that the report is the first of a series on the committee's work which will include "industrial munitioning," strike-breaking and coercion," in Harlan county.

Paid Business Agents

"In addition to placing men in positions where they were the first to learn the names of new members, three Pinkerton spies were even acting as paid business agents and three as organizers of unions."

The committee charged that firms using labor spies included:

General Motors, Chrysler, Bethlehem Steel, Goodyear Tire and Rubber Co., Warner Brothers Studios, Aluminum Company of America, Pennsylvania railroad, General Electric, Westinghouse Electric, Brooklyn Edison Co., Quaker Oats, the National Biscuit Co., American Can Co., Continental Can Co., American Cynamid and Chemical Co., Hooker-Electric Chemical Co., Koppers Gas and Coke Co., and H. C. Frick Coal and Coke Co.

McKesson and Robbins and Walgreen Drug companies, the Citizens' Advisory Committee of Minneapolis, National Dairy Products Co., and Borden Co.

Kroger Grocery and Baking Co., Libby, McNeill and Libby, Swift and Co., Wilson and Co., Libbey-Owens-Ford Co., Owens-Illinois Glass Co., Crane Co., Yale and Towne, Jewish Hospital of Brooklyn, N. Y., and Mount Sinai hospital of New York city.

Score of Hotels Included

A score of hotels including Knott Hotels corporation national hotel management company.

Worthington Pump and Machinery Co., International Nickel Co., Remington Rand, Inc., Standard Oil Co., Texas corporation, the Shell Petroleum Co., Postal Telegraph Co., Bell Telephone Co., Western Union, and American Book Co.

Newark Ledger, Philadelphia Evening Bulletin, Philadelphia Inquirer, Radio Corporation of America, manufacturing division; Pullman Co., and Budd Manufacturing Co.

Atlantic and Pacific Tea Co., American Stores Co., Woolworth Chain Stores, Montgomery Ward, John Wanamaker, Strawbridge, and Clothier, of Philadelphia, Lord and Taylor, B. F. Goodrich Co., General Tire and Rubber Co., Lake Carriers' Assn.

Greyhound Management Co., Pennsylvania Greyhound Co., Chicago, Burlington and Quincy railraod, and the Missouri Pacific railroad company.

"Massacre, Massacre, Massacre"

Still they come, those World war veterans, who see their war activity in a new light. The latest is Flying Officer Beau Shiel, formerly Kingford Smith's personal assistant, who declared in The New Zealand Peace Record that he was decorated in the last war for "plain murder."

"I didn't think about it," he said. "I just fought. When I did think about it, it made me sick. What made me a hero in the eyes of my country was the way I sprayed helpless German troops with my machine guns. There they were in the road, a solid column of them. I couldn't miss. All I had to do was to dive on them, fly the length of the column, keep the Vickers going, and kill, kill, kill. Watch them falling, jumping, and crumpling. My bullets ripped into them, then I turned and flew back again—and massacre, massacre, massacre!"—Nofrontier News Service.

The teacher turned to Freddie: "Young man," she said, "I will have to keep you after school again!"

"Okay," replied eight-year-old Freddie. "But I think you ought to know that half the town thinks we're going out steady."—Speed.

The endurance of the inequalities of life by the poor is the marvel of human society. — James A. Froude.

FALCON CORNER ON PAGE 5.